

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și **ADMINISTRAȚIA.**
Strada Zrinyi N-rul 11a.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se înapoiază.

Dreptate și putere.

Arad, 23 Iunie.

Prin felul educației morale ce am primit, cei mai mulți dintre noi suntem obișnuți și plecați a privi toate stările și actele vieții publice, ca și particulare, din punctul de vedere al *dreptății*. Nu e drept, zicem de pildă ca atâtea milioane de Români să fie apăsați, năpăstuiți, pe pământul lor strămoșesc, pământ pe care l-au apărut cu sângele și l-au fecundat cu sudoarea lor...

Nu e drept...

Dar tot așa au zis, veacuri de-arândul, popoarele balcanice de sub jugul turcesc; — au zis și au strigat *inzadar*, până când nu le-a crescut și *puterea*, tot atât de mare cât și dreptatea.

Nimenea n'a fost, desigur, niciodată, care să nu fi recunoscut cumcă, din punctul de vedere al dreptății, toate acele popoare puteau și trebuiau să aspire la emanciparea lor națională. Poate că însuși Turcul va fi raționat mai la urmă așa: Dreptate veți fi având voi, dar nu aveți *puterea* ca să fiți stăpâni pe destinele voastre, — deci aveți să vă supuneți suptății mele... Și acestui raționament a trebuit să se plece atâta timp logica dreptății!

Acuma iată-ne și pe noi, Români de aci, în aceeași situație în care veacuri de-arândul au oftat și popoarele creștine din Balcani. Și noi avem dreptatea cu noi, nici nouă nu ne poate contesta nimeni îndreptățirea de a aspira la emanciparea și asigurarea vieții noastre naționale.... Dar ne lovim, noi încă și astăzi, de același răspuns: Dreptate veți fi având

voi, dar nu aveți *puterea* de a v'o valora, — deci resemnați-vă și răbdați-vă soarta mai departe.

Nimenea însă nu poate privi cu brațele încruciate la pregătirile ce se fac pentru es-terminarea lui, — și chiar dacă acele brațe ar fi legate, instinctul conservării tot le va face să tresară, să se smâncească, să se încordeze spre apărare. Cu atât mai mult când e vorba de un popor.

Căci nu este potrivită întotdeauna comparația ce se face atât de adesea: „Popoarele ca și indivizii...” Nu; și nu este în deosebi atunci, când e vorba de antagonismul acesta dintre dreptate și putere.

La indivizi, puterea în contra dreptății arareori valorează, — bineînțeles în societățile cu adevărat civilizate și bine așezate. La popoare însă, de cele mai multe ori, cum a spus-o odinioară și Bismarck, forța primează.

Dar mai este și altă deosebire între destinele firești ale popoarelor și ale indivizilor. La indivizi a fost, este și va fi pururea fatală o ierarhie socială, — cei mai puțin înzestrați dela fire vor trebui să se lase povățuiți, conduși de cei mai bine înzestrați... Pe când la popoare nu va fi același lucru: și cel mai mic, numericește, va putea să se conducă în viața lui națională tot așa de bine ca și cel mai mare. Cu alte cuvinte, *egalitatea*, care nu e posibilă între indivizi, e posibilă, și e chiar indicată, între popoare.

Individul, mai la urmă, poate fi convins, și se resemnează, la o treaptă sau alta pe scara socială, — dar vai de acel popor care ar imita în această privință pe individ și s'ar

pleca la o subordonare de același fel. N'ar putea să fie decât un popor care n'a avut, sau și-a pierdut vitalitatea, deci — ar putea s'o spună și celebrul La Palisse — un popor osândit la o peire mai mult sau mai puțin grabnică.

Individul însuși, dacă primește ca stigmat al inferiorității sale față de alții, înzestrarea mai puțină, fizică sau intelectuală, — nu va primi niciodată drept un asemenea stigmat faptul că aparține cutărei sau cutărei națiuni, Născându-mă *Român*, eu nu m'am născut fatalmente cu pecetia inferiorității, — după cum Maghiarul, prin faptul că s'a născut Maghiar, n'a venit în lume cu pecetia superiorității, câtă vreme în același timp soarta oarbă poate prea ușor să i-o hărăzească și pe cea a — cu iertare — prostiei.

Nu va tăgădui nimenea că sunt și anumite calități de rasă. Dar în ce privește totalitatea lor, e indisuctabil că toate popoarele *viabile* sunt și trebuie să fie egale înaintea destinului.

Pentru indivizi va fi destul dacă vor fi egali înaintea legii. Acolo e stăpânirea dreptății. Dar pentru egalitatea înaintea destinului, se cere și puterea.

Cum stăm acuma noi, Români din statul acesta poliglot, format de țările de sub oblăduirea coroanei Stului Stefan, — cum stăm noi față de această problemă? — Avem dreptatea cu noi, — fără nici o îndoială; dar puterea? Neavând-o, cum, pe ce căi avem să purcedem ca s'o dobândim?...

Căci la renunțare nu putem să ne gândim. Scopul mântuirii și asigurării existenței noastre naționale *trebuie* să ni-l atingem. Simțim

Cartierul latin.

Fragmente din viața pariziană.

De *Mircea Russu Șirianu.*

Paris, 20 Iunie.

VII.

(Sfârșit).

Trebuie înainte de toate, să-mi cer scuze dela acei cari au binevoit să urmărească aceste însemnări, că am întârziat așa de mult cu încheierea... De vină sunt ocupațiile mele... politice, cari m'au smuls, fără nici o milă, din această lume de reflexiuni, de vise și poezie pe care mi-o făurisem când am început să scriu aceste însemnări despre vechiul nostru Cartier latin. Dar să termin cu aceste reflexiuni cari amenință să nu se mai curme.

Ceea ce caracteriză în primul rînd viața din Cartierul latin — ca de altfel întreaga viață pariziană — este *libertatea*. În nici un oraș mare din lume și în nici o țară nu vei găsi o libertate așa de puțin limitată ca aici. Principiul cel mare este la Paris că totul este permis, — afară de puținele excepțiuni aduse acestei mari regule de o legislațiune democratică și liberală. Libertatea aceasta așa zicând nețărmită dacă are un inconvenient pentru Francezi (căci contribuie la stricarea moravurilor) are un mare farmec, un farmec *special*, pentru *străini*! Iată cum se mai și explică faptul că găsim atâția străini aici la

Paris. Tot ceea ce nu pot face în țara lor, ceea ce le este interzis să facă în țara lor, străinii vin să facă la Paris. Ca să poată petrece în toată libertatea, fără teama „policemen”-ului, Englezii sau Americanii vin să se înfunde în tavernele Parisului, să petreacă nopți de orgie la *Moulin-Rouge* (cel mai faimos local de noapte), la *Chat-Noir*, la *Folies-Bergères* sau alt undeva... Urmele acestei libertăți pariziene și consecințele ei le poți vedea pretutindeni. La început te izbește această libertate și o numești destrăbălare. Cu timpul te convingi că este necesar ca un oraș de pe glob să fie așa, căci numai o libertate absolută permite genului omenesc să facă *progrese* uriașe. Dovada cea mai bună este că Parisul este în fruntea progresului uman, el dă exemplu pentru toate relele dar și pentru toate cele *bune*; noi n'avem decât să alegem pe cele bune!

În privința acestei libertăți țin să mai adaug că este un contrast mare între orașele germane unde totul este „Verboten” și unde întrebi ce mai este permis, și între Paris. În orașele germane te izbește numai decât numărul mare al agenților de poliție, al faimoșilor „Schutzmann”-i, aici la Paris acești apărători ai ordinii publice joacă un rol mai puțin evident. Agentul — *sergentul*, cum îi zice la noi la București — parizian este gentil și amical, are maniere plăcute, pe când se știe că polițistul german se remarcă prin atitudinea sa rece și respingătoare, adeseori brutală. Fără îndoială că această comparațiune conține poate o mică

exagerare; nu este însă mai puțin adevărat că ea scoate în evidență fundamentala diferență între caracterul rasei latine și acela al rasei germanice...

Viata studentească la Paris se deosebește mult, foarte mult, de viața studentească cu care este obișnuită tinerimea noastră transilvăneană sau chiar cea bucureșteană. Tinerii noștri din Transilvania sunt mai mult sau mai puțin obișnuți cu o viață în comun, de societate, de prietenie, sunt obișnuți a fi membri a cutărei sau cutărei asociațiuni sau grupări studentești, a „aranja” baluri, petreceri, serate și, ceea ce este nota caracteristică a acestei vieți studentești, se cunosc între dânșii. Iar dacă tinerii noștri își fac studiile la vre-o universitate germană, fie la Viena, la Berlin, Lipsca sau München, ei au ocaziunea să aziste sau chiar să ia parte la o viață studentească foarte bine organizată, conform unor tradițiuni vechi și în parte frumoase, după un anumit *calapod* care uneori nu lipsește a fi ridicol sau grotesc: viața de student german... Cunoșc puțin această viață din practică, am cetit însă mult despre ea, studii aprofundate. Mai cu seamă distinsul nostru publicist Dr. Horia Petra-Petrescu a făcut asupra ei unele observațiuni bazate pe o practică personală și deosebit de judicioase. Personal găsesc că toate obiceiurile acestea, frumoase, o recunosc, pot să se potrivească foarte bine cu *firea rasei germane*, care nu este *capabilă* să producă ceva serios dacă nu este *organizată*, dacă nu suplinește prin umăr la umăr și organizare ceea ce

în noi înșine că este și aceasta, o necesitate mondială...

Dar căile?...

Dumnezeu să ne lumineze spre cele de mai grabnică isbândă!

Românii să dea o altă direcție orientării lor politice. Ziarul „Adevărul” din București comentând numirea contelui Ștefan Tisza ca prim-ministru al Ungariei scrie, între altele, următoarele:

„Frații noștri de dincolo sunt deci azi pe deplin edificați la ce pot să se aștepte și din partea noului prim-ministru maghiar, orbit și el ca și toți ceilalți politicieni unguri de bezna șovinismului incorigibil.

Așa fiind, fatal se pune întrebarea: Oare n'a sosit ceasul ca Românii din Ungaria și cu ei odată și Românii din regatul României libere să-și schimbe orientarea lor politică în direcția care le va asigura mai bine și mai sigur realizarea postulatelor și idealului lor național?

Să sperăm că nu va trece mult timp și vom găsi în presa românească de peste Carpați indicarea unui drum luminos și prielnic”.

Pentru ce s'a adus noul regulament intern al camerei. Urmasul lui Tisza în scaunul prezidențial al camerei ungare, Pavel Beöthy, a fost Sâmbătă felicitat de o delegație a alegătorilor săi din Törökkanizsa. În răspunsul ce a dat delegației, a desvâlit adevăratul scop pentru care s'a creat noul regulament intern al camerei ungare. Dispozițiunile riguroase ale regulamentului n'au fost îndreptate numai împotriva opoziției de azi, ci ele sunt necesare pentru viitor, când, în baza noii legi electorale, vor ajunge în cameră și elemente, cari eventual vor munci în contra intereselor Ungariei. De necesitatea acestor măsuri — a spus președintele camerei — se va convinge mai târziu între viitoarele împrejurări schimbate, și opoziția. Adecă de democratizarea parlamentului se tem detentorii puterii de stat, ca nu cumva vre-odată prietenii sinceri ai poporului să poată arăta zădărnicia „ideii de stat”, dând o nouă și mai adevărată direcție activității parlamentare.

„Conducem politica mondială”. E ceva înduioșător de copilăresc în psihologia poporului maghiar. Lipsit de echilibru în acțiune, necunoscând judecata rece și plină de paclintă înțeleaptă — această însușire indispensabilă unui popor, care vrea, ca și istoria lui să însemne ceva în istoria omenirii —, sărind tot din extrem în extrem, acest popor a căzut jertvă nechipzuirii sau mai bine zis a nematurității sale politice. Și n'a fost popor mai de seamă în Europa, care să nu profite de

această per eminentiam naivitate a maghiarilor în conducerea economiei lor politice. Avem aici pilde atât de grăitoare, încât ar fi o pierdere de timp să mai stăm spre a le analiza. E destul să amintim numai nesocotitul procedeu al unui Gheorghe Rákoczy II, iritabilitatea de poet liric a unui Ludovic Kossuth etc. etc. Cine a știut însă să profite mai mult și mai bine de aceste slăbiciuni ungurești a fost însă Viena. În ori ce împrejurări, a fost destul, ca încercații politicieni ai Camarillei să sgândărească puțin simțul de naivă ambiție trufașă a Ungurului pentru ca acesta să cedeze. Și acest truc a succes întotdeauna afară de unele împrejurări, când Maghiarii încrezuți peste măsură în această măgulire intenționată au fost aduși la rezon cu arma în mână.

Trucul Vienei, care acum iară are lipsă de Unguri — va fi știind ea și o știm și noi, de ce? — se vede că e pe cale să succeadă, Contele Tisza dresat de meșterii dela Viena a făcut în parlamentul de pe malurile dunărene un expozeu al politicii externe a Monarhiei, asigurând pe nobilul popor unguresc de autoritatea însemnat, pe care „Ungaria” o are în concertul statelor mari europene. Ziarele ungurești guvernamentale jubilează și-si pleacă cu adâncă revesință capul înaintea Bismarkului — Tisza — mână de fier, care a știut cu atâta iscusință să transpună centrul de gravitațiune al monarhiei în parlamentul de pe malurile dunărene...

Și în conștiința însemnătății lor iluzorii în conducerea destinelor Europei injură Reichsrathul într'un mod săi generis, pentru că acesta n'a felicitat pe împăratul Wilhelm II, cu care — vezi Doamne — ei, Ungurii, luptă umăr la umăr pentru susținerea păcii în — Europa. Tot pe acest ton ridicol de îngâmfat tin apoi ziarele guvernamentale, mai ales „Budapesti Hirlap”, o zdravănă lecție de procedeu politic pentru bărbații de stat ai Austriei sfătându-i părintește, cum au să se poarte cu naționalitățile din Austria. Mai fac atenți și pe Domnitorul, pe acel Domnitor, căruia Ungurii i-au arătat o atât de neclintită credință atât lui, cât și înaintașilor săi din dinastia habsburgică, asupra pericolului, ce-l amenință din partea panslaviștilor din Austria.

Astfel cred Ungurii despre ei înșiși în acest moment; noi însă mai sceptici de felul nostru nu prea putem crede câte toate; avem noi o zicală a noastră: „Lauda de sine...” etc etc. Să vedem deci ce crede lumea, lumea mare și cultă despre ei.

Poate vă mai aduceți aminte, ce credea despre ei marile om de știință și politician al Norvegiei Mathias Aikio, care a scris într'un număr al mondialului ziar „Tidens Tegn”, că Ungurii sunt o hordă de mongoli, de cari dela năvălirea lor în Europa nu s'a prins și nu se va prinde nici o leacă de cultură și civilizație.

Acum mai recent însă găsim o altă caracterizare și mai măgulitoare pentru ei. Și anume marile reviste engleze „Tornightly Review” și „Nineteenth Century”, reviste inspirate din anturajul celor mai mari bărbați de stat englezi se exprimă despre Unguri tot cam ca și ziarul norvegian. Astfel în revista „Tornightly Review”, un renumit bărbat de stat al Englezilor, care semnează cu pseudonimul „Politicus” prezice Ungurilor soarta frații-

lor lor, a Turcilor și aceasta pe motivul, că vița ungurească retrogradă și orbită de vederile ei semidocte, caută să înăbușe dezvoltarea popoarelor cu aptitudini culturale mai mari decât a lor, cum sunt de ex. Românii, Nemții, Slovacii etc., cari printr'o împrejurare întâmplătoare au ajuns sub dominație ungurească. Totodată „Politicus”, ca om într'adevăr competent în materie, le dă Ungurilor sfatul prietenesc să urmeze pilda Statelor Unite, a Canadei și a Elveției, dacă vreau să mai dăinuiască cât de cât pe șesul dintre Dunăre și Tisa.

Ei dar cum rămânem cu conducerea destinelor Europei, pe care eram gata, gata să credem, că a monopolizat-o Bismarkul-Tisza mână de fier dimpreună cu iscusitii săi tovarăși din parlamentul de pe malurile dunărene?

Lucruri triste.

Arad, 23 Iunie.

În numărul nostru de Sâmbătă am publicat un raport despre decursul ședinței partidului național din Sânmărtin. Se spunea în acel raport, că președintele clubului comitatens național de acolo, d. avocat Simion Căluțiu a disolvat ședința pe motiv că majoritatea, aproape totalitatea membrilor prezenti la acea ședință i-au dat dlui S. Căluțiu vot de blam pentru faptul, că d-șă a iluminat ferestrele casei sale, la vestea că Sándor János, cumnatul contelui Ștefan Tisza a fost numit ministru de interne.

Cu acel prilej d. Simion Căluțiu a zis: „Eu nu voiu enunța niciodată neîncredere față de mine însumi dată din partea d-șă, ci numai dacă va fi dată din partea adunării, care m'a ales”. Zi-când acestea d. Simion Căluțiu a disolvat adunarea.

La aceasta toți membrii de față ai comitetului central și ai comitetelor cercuale și-au dat demisia și au declarat disolvată organizația partidului în comitatul Târnava-mică, hotărînd totodată convocarea unei conferințe generale din comitat, pe 9 Iulie.

Din încredințarea membrilor demisionați d. avocat Dr. Romul Boila, secretarul comitetului central comitatens a adus faptul acesta la cunoștința președintelui Simion Căluțiu, prezintându-i și convocatorul planuitei conferințe. D. Simion Căluțiu, însă, a refuzat să iscălească acel convocator și a împiedecat astfel posibilitatea ca conferința generală a celor din comitat să poată organiza acolo din nou partidul național. În chipul acesta alucerile partidului nostru național din comitatul Târnavei-mici au ajuns într'o incurătură foarte păgubitoare intereselor noastre obștești.

D. Dr. Romul Boila s'a adresat președintelui

ii lipsește în talent, fantezie și inițiativă personală, dar nu se potrivește cu firea noastră latină, care are oroare de bariere prea severe și care nu are nevoie de exagerata organizație nemțească fiindcă suplinește prin talent, fantezie, inițiativă particulară și virtute, ceea ce îi lipsește în organizațiune colectivă! Nu este prin urmare logic ca să adoptăm arhaicele obiceiuri ale vieții studentești germane, obiceiuri cari pentru noi latini sunt o haină străină și... prea strîmță!

Înfelegem, după aceste constatări, de ce viața studenților din Cartierul latin este caracterizată printr'un individualism pronunțat. Nu vreau să afirm că studențimea parisiiană nu cunoaște noțiunea de asociațiune, nu. Sunt foarte dese ocaziunile când îi vedem pe studenții francezi adunați ca să manifesteze la diferite ocazii. Astfel i-am văzut, săptămânile trecute, manifestând cu prilejul comemorării Jeannei d'Arc, și i-am văzut zilele trecute manifestând pe boulevardul Saint-Michel pentru serviciul de trei ani în armată... Studențimea parisiiană se mișcă adesea, mai ales când este vorba de a-și manifesta sentimentele patriotice, dar aceste manifestațiuni au un caracter pur politic, iar nu studentesc. Toate asociațiunile, cercurile, grupările, etc. ale studenților francezi atașați la cutare sau cutare partid sau ziar politic, după cum sunt: regaliști, republicani, radicali sau socialiști. Trebuie să observ că majoritatea studenților are sentimente monarhiste, și ziarele

cari se cetesc mai mult pe băncile facultăților sunt ziare naționaliste, regaliste, reacționare ca: „L'Action française”, „L'Écho de Paris”, etc.

Există o singură asociațiune pur studentească: Asociațiunea generală a studenților din Paris, care întretine așa numita Casă a studenților („Maison des étudiants”), dar această asociațiune centrală nu prosperă așa cum s'ar putea aștepta, deși oferă membrilor ei numeroase avantajii materiale: cursurile dela Facultate cu prețuri considerabil de reduse, reduceri mari la principalele teatre din Paris, sală de lectură cu toate ziarele și revistele importante, sală de scrimă și lecții de scrimă cu prețuri minime, etc. Imi închipuiesc ce ar fi o asemenea asociațiune generală studentească la Berlin sau în alt centru german. Universitatea din Paris numără peste 20.000 studenți; de aici d'abea câteva sute sunt membrii regulați ai Asociațiunii generale. Iată o dovadă că spiritul latin și cel francez în special nu iubeste viața în comun și preferă libertatea individuală avantajilor unei colectivități.

De altfel acest individualism care este nota predominantă a vieții studentești parisiene, se explică și prin faptul că studenții de aici aparțin tuturor rasselor din lume, așa că este greu ca o armonie să se stabilească între oameni cari se deosebesc mult în toată firea lor, în felul de a simți și a cugeta... Nu vei găsi, de obicei, prieteni decât între fiii aceleiași națiuni, mai cu

seamă însă vei găsi prietenii între Francezi, cari sunt mai stabili aici și se cunosc prin armare mai bine. Străinii se cunosc puțin de tot între ei, duc o viață de hotel și de restaurant foarte retrasă și, fiindcă se plictisesc singuri acasă, sunt aceia cari umplu teatrele și celelalte loca-luri de petrecere.

Studenții români se cunosc între ei și duc o viață de prietenie. Ei sunt grupați acum în jurul Căminului român, care își are sediul în rue Dante, Nr. 1, chiar în cartierul școlastic, și care prosperă în mod îmbucurător. Căminul oferă studențimei românești și Românilor din Paris în general avantajii apreciabile. Întâi un avantajiu material căci oferă o masă bună, curată și igienică pentru suma modestă de 1 franc și 20 centime (în abonament 1 fr. și 10 cent.), sumă pentru care nu se poate mânca nicăiri în oraș așa de bine. În al doilea rând Căminul aduce Românilor și un serviciu moral și intelectual: îi apropie unii de alții în acest ocean de străini, îi fereste de a se înstrăina de patrie și le oferă posibilitatea de a se ține în curent cu evenimentele din țară cetind ziarele românești cari toate vin la Cămin. Această utilă instituțiune a fost întemeiată și este susținută de un comitet format din principalii membri ai aristocrației române din Paris, printre cari cităm pe: d. Alexandru Lahovary și dna, ministrul țării la Paris, marchiza de Belov născută printesă Bibescu, dna Maria general Pilat născ. Brătianu, d. Argetoianu, etc. Merite deosebite

partidului național, d. Gheorghe Pop de Basesți, cu rugămintea de a designa un membru al comitetului național, care să convoace pe toți aderenții din comitat ai partidului național pentru reorganizarea partidului.

Cu adâncă mâhnire luăm act de aceste stări rușinoase din comitatul Târnava-mică, țara Românilor de omenie, cari la ultima alegere aproape toți până la unul au votat pentru candidatul național și au făcut astfel mare cinste steagului nostru.

Dorim ca comitetul central executiv al partidului să grăbească cu intervenția, ca în stărsiți și în comitatul Târnava-mică să se desăvârșească selecționarea valorilor morale.

Intâmpinare.

Arad, 23 Iunie.

Față de notița noastră din Nr. 121 (5/18 Iunie) „Infloréște Hajdadoroghul”, părintele Gheorghe Moldovan din Vărarea ne trimite o intâmpinare mai lungă, în care recunoaște, că la sf. Paști din anul acesta, conform uzului vechiu în bisericile noastre unite (?) a început să citească sf. evanghelie și în limba maghiară. Zice, însă, că auzind murmur în popor a întrerupt citirea. Părintele Gh. Moldovan recunoaște deci însuși păcatul, pentru care a fost apostrofat în ziarul nostru. Nu puteam să nu dăm loc acestei apostrofări, căci și acum ni se turbură sufletul, când ne gândim, că în situațiunea de acum a bisericii noastre românești se mai poate afla preot român care în biserică să citească evanghelia în limba maghiară. Faptul acesta tradează cea mai păcătoasă sfidare a sentimentului nostru românesc revoltat de multele prigoane ale guvernanților, cari nu află respingerea cuvenită din partea noastră. Unul — în anul 1913, pe când preotul Mureșan e târît în temniță — citește evanghelia în ungurește, un alt ticălos își luminează ferestrele de bucurie, că soviniștii Sándor János a ajuns ministru. Ce oameni sunt aceștia? N'a dat Dumnezeu în inima lor nici un picur al simțului de rușine? De s'ar face odată unghiuri pe față, ca să ne cruțe de scârba, ce ni-o fac prin a se numi și ei Români.

De altfel recunoaștem bucuros, că părintele Gh. Moldovan din Vărarea, încolo e om harnic. Îi cinstim și pe iubitul său tată și regretăm dacă l'am supărat cât de puțin pe venerabilul bătrîn. Recunoaștem că în decursul păstoririi părintelui Gh. Moldovan s'a ridicat în parohia sa o biserică splendidă, apoi edificiul pompos al școlii confesionale, în care funcționează 3 învățători.

Toate le recunoaștem și toate le laudăm, dar trăim vremuri în cari ni-e mai drag haiducul din codru, dobind româneste, decât harnicul și cin-

stitul parohi ori protopop cetind evangheliile în limba vrăjmașilor noștri de moarte.

Asta să o leie la cunoștință toți cinstiții parohi și protopopi.

P. P. Carp.

Arad, 23 Iunie.

Incontestabil e unul dintre cei mai de seamă bărbați politici ai României. Face parte din generația care a întemeiat regatul român de astăzi, generație care a trebuit să ridice la suprafață tot ce a avut mai bun spre a îndeplini o operă atât de mare. D. P. P. Carp se retrage acum din viața politică românească în niște împrejurări pe cari nu suntem noi chemați să le lămurim, în orice caz, în niște împrejurări foarte triste pentru un om ca el: părăsit de partidul pe care l'a condus, desavuat de cei mai buni tovarăși ai lui, cu cari a stat alături o viață întreagă. D. P. P. Carp se duce în exil politic fiindcă nu s'a putut conforma cu politica externă și internă a guvernului român actual, n'a fost mulțumit de modul cum s'a luat Siliștră, un petec de pământ în care s'a îngropat onoarea României, după cum ar zice d. N. Filipescu, singurul tovarăș de suferință dacă nu și de exil al boierului dela Tîbănești, și n'a putut să înțeleagă rostul colaborării sau al fuziunii partidului său cu al dlui Take Ionescu.

Aceste sunt motivele retragerii cari de altfel pe noi nu ne interesează decât ca elemente documentare.

Pe noi ne interesează retragerea bătrînului om politic numai sub raport, cum am zice, pur omenesc, retragerea în sine, fiindcă, într'adevăr, e nesfârșit de trist ca un om de valoarea dlui Carp să fie silit să-și facă harakiri din pricina absolutei divergențe de păreri în care a ajuns față de propriul său partid. E trist, cu atât mai mult, cu cât acum la sfârșitul vieții, el nu mai poate avea nădejdea de a reintra în arena în care a luptat o jumătate de veac.

O mângâiere însă vor avea acum, de sigur, toți admiratorii dlui Carp: sfârșitul lui politic a fost în desăvârșită concordanță cu întreaga carieră strălucită pe care a făcut-o. Așa s'a dus, cum a venit, încăpăținat, fără să se plece, măsurînd dărz de după monoclu adversarii și prietenii. Nu cercetăm acum dacă această însușire este numai decât și o

însușire fericită pentru un om politic, nu cercetăm nici dacă ea l'a dus pe d. Carp la vr'o greșală oarecare, din care rezultă, poate, căderea lui de astăzi. Ea ne este simpatcă și știm să o apreciem mai ales de aici dela noi, unde, însemnând altceva cuvântul politică, târgovetii mangriști și șeghești își găsec din ce în ce mai mulți aderenți.

Dar trebuie să mărturisim, fără încunjur, d. P. P. Carp ne apare într'o lumină deosebit de atrăgătoare în momentul acesta și fiindcă a ținut să-și rectifice unele păreri cari ne priveau direct pe noi. E vorba de cunoscuta Hecubă de care ne-am simțit mai anii trecuți atât de jigniți. Se știe, d. P. P. Carp, declarase odată unui ziarist francez că pentru el chestiunea Românilor de sub alte stăpâniri este o simplă Hecubă, adică, soarta Românilor subjugată n'o cunoaște și nu-l interesează. Atunci când am aflat despre această declarație am rămas adânc mirați și am putut să ne și indignăm de o părere, ale cărei motive logice nu știam să le găsim nicăieri, în nici un domeniu al așa ziselor rezoane politice.

Ei bine, d. P. P. Carp revine acum asupra Hecubei și susține într'un interview acordat zilele trecute unui ziarist din București, că, neapărat, politica României trebuie să fie în primul rînd națională, fiindcă nimeni în regatul liber nu-și poate uita că la nord în Transilvania și în Basarabia mai este pământ românesc. D. Carp face această mărturisire în legătură cu critica ce-o aduce pe întreaga linia politice externe a guvernului Maiorescu-Take Ionescu, stabilind ca principiu că o politică de cucerire a României nu se poate face decât față de pământul absolut românesc, urmărind, bineînțeles, în aceeaș vreme și întărirea graniței sudice prin câștigarea liniei strategice Turtucaia-Balcic. — Siliștră este pentru d. Carp un punct neînsemnat din linia care ar fi trebuit câștigată.

Această revenire a bătrînului om politic ne umple de bucurie. Fără îndoială motivele ei psihologice sunt a se căuta în noua situație în care a intrat România prin războiul din Balcani. D. P. P. Carp a simțit duhul vremii care impune o nouă îndrumare politice tradiționale românești, dsa care a cercat să se țină până acum cât mai departe de curentele populare ale neamului nostru risipit sub stăpânirea atâtor țări străine.

Politica României moderne nu poate să piardă nici când din vedere existența Românilor din alte părți. România trebuie să facă o politică națională, chiar și dacă ar trebui să rupă prietenia cu Austria, fiindcă România înțelege să se alieze cu

și-a câștigat dna Pilat care se interesează mult de Cămin și a făcut însemnate sacrificii morale și materiale pentru prosperarea acestei instituții românești. Căminul este condus în mod direct de un comitet studențesc ai cărui membri conducători sunt domni: Horia Furtună, un poet apreciat, Băbeanu și Lupu-Kostachi. La Cămin se țin uneori și serate literare și artistice, la cari vine lume foarte distinsă și despre cari s'a vorbit în coloanele acestui ziar.

Mai există o altă asociațiune studențescă românească, societatea „Vasile Alexandri”, cu sediul la stabilimentul „Voltaire”, fondată de curând sub președinția profesorului și a doctorandului la litere d. V. V. Haneș. Aici se țin serate literare, artistice și dansante aproape în fiecare săptămână, și se discută adeseori și chestiuni politice interesante.

În fine sunt dator să amintesc că o deosebită activitate politică și literară a desvoltat „Cenaclul” care a ținut, astă iarnă, numeroase ședințe în casele dlui Al. Em. Lăzărescu și la care scriitorul acestor rânduri a participat în mod activ cu mai multe conferințe. Cercul acestor ședințe a fost mai restrâns în schimb însă inițiatorii lor s'au putut lăuda cu calitatea participanților și cu ceace s'a produs. Ziarul „Românul” a vorbit la timpul său în mod regulat despre aceste ședințe. Au participat regulat la aceste ședințe dnii: Dr. Em. Boteanu, Al. Em. Lăzărescu, Emil Stoenescu, Horia Furtună, Ionel Lugoianu, Alfred Moșoiu, D. Negel, I. Con-

durache, Mihail Vulpescu, Gabriel Pădeanu, Radu Pădeanu, Dr. Stefan Stănescu, Alexandru Stamatin, etc. și scriitorul acestor rânduri.

În general putem spune că studenții noștri la Paris își fac datoria, majoritatea își dă examenele la timp și obțin pe diplomele cu cari se întorc în țară mențiuni bune. Firește: există excepțiuni, dar puține, așa că putem să le neglijăm. Studențiunea română la Paris reprezintă țara și neamul cu destulă demnitate și ceace dorim, încheind aceste aprecieri asupra ei, este ca să se perfecționeze din ce în ce mai mult și să învețe aici ceace este bun de imitat, iar nu ceace este putred și rău!

Singurul control al nostru aici la Paris este: conștiința. Libertatea aici este absolută, controlul părinților, a rudelor sau a celor cari s'ar mai interesa de studiile noastre, este redus la zero. Studentul la Paris poate să facă ce vrea, poate să petreacă toată noaptea, să doarmă toată ziua, să nu dea nici odată pe la Facultate, să nu dea nici un examen, și să telegrafizeze acasă că a obținut lauri peste lauri. Singura mustrare i-o va face conștiința!... Iată de ce Parisul este periculos pentru firile slabe, cari se lasă seduse de plăcerile zadarnice ale șgomotoasei și deșartei vieți de noapte. Din potrivă pentru firile tari, cari și-au propus să ajungă la o țintă și lucrează cu perseveranță ca să ajungă acolo, pentru cei cari au un ideal, Parisul este o binefacere, este o piatră de încercare care dovedește noblețea

firilor lor, este o luptă în contra răului care îi oțelește...

Adio, frumos Paris, strălucită capitală a lumii, tu care strălucești și încăzești ca un soare, și care, ca soarele, ai câteva pete cari însă nu pot să-ți întunece strălucirea!... Adio Franța, țară generoasă, care ai purtat și porți încă sus făclia progresului omenesc, țară nobilă care te-ai bătut, care ai sângerat pentru toți și ai făcut bine la toți fără ca să ceri nimica în schimb, exceptând recunoașterea acestei gloriei neperitoare pe care nimeni, nici dușmanii cei mai răi, nu o va putea contesta!... Voi oferiți pribeagului Român care a venit la Voi să învețe din cultura voastră veche și încercată, tot ce genul omenesc a putut să creeze mai frumos, mai mare și mai nobil... Adio Paris, adio Franța, voi m'ați învățat să iubesc și mai mult România și națiunea mea română, care este sora mai mică, mai puțin glorioasă dar nu mai puțin eroică, a acestei fiice mari a Romei care e: Franța. Nu mă pot despărți de voi fără un profund regret pe care nu-l va șterge decât speranța revederii și convingerea ce mi-am format-o că ginta latină este încă în fruntea civilizației omenesti și că pot să spun, plecând astăzi dela Paris la Roma, că e un adevăr în aceste cuvinte: Virtus romana rediviva.

ori cine, chiar și cu Rusia, când e vorba de împlinirea misiunii ei — mai adaugă d. Carp.

Cetim cu satisfacție aceste rînduri și cu toate că ele sună atât de neobiceiuit, pornite din Tîbănești, nu ne trece prin gând să le bănuim sinceritatea. D. P. P. Carp a fost totdeauna un superior om politic și nu s'a jucat cu vorbele în nici o împrejurare de dragul popularității, cum au făcut atîși alții — naționaliști de vorbe goale. Nu ne-ar veni, deci, să credem că tocmai acum la bătrînețe vrea să-și renege firea, urmărind câștigarea simpatilor prin lozinci oblicnuite a fi sunătoare. Ceea ce a spus d. Carp trebuie să fie cea mai profundă convingere a sa, întemeiată pe o judecată clară a situației. D. Carp a fost doar totdeauna și este și acum unul dintre bărbații politici români cari au crezut mai mult în alipirea României la tripla alianță, care a avut îndrăzneala să creadă și într'o eventuală jertfă a celorlalți Români de dragul intereselor de stat ale României.

Cetim declarația dlui Carp și am voi ca ea să-și găsească răsunetul cuvenit în sufletele tuturor oamenilor politici români, atât aici la noi, cât și dincolo de Carpați. Ea face parte din preludiile unui curent de simțire, despre care pomeneam într'un articol trecut al ziarului nostru. Ea este mărturisirea cinstită a unui bărbat care-și face seamă cu împrejurările. Răsboiul din Balcani a avut doar darul să trezească și în noi dorul după o politică corespunzătoare idealului nostru național, atât de uitat în vremea din urmă, atât de acoperit de spuma micilor evenimente ale zilei. D. P. P. Carp este un exprimator al acestui sentiment general, a putut să fie — și aceasta ne face să-l privim cu mai multă simpatie — îndrăznim să spunem — decât până acum.

Firește, declarația dlui Carp vine la sfârșitul vieții sale politice, ea nu va avea, deci, o consecință imediată, nu va putea să aibă. Acei cari au cetit-o vor trebui însă să țină seamă de ea — cum vor trebui să țină și acei cari au exploatat România și o mai exploatează încă, contând pe un somn de veci al sentimentelor noastre naționale.

Alegerea dela Arad.

Adunarea de ieri.

Momente.

Arad, 23 Iunie.

Singurul moment pasionant azi în politica ungurească, e fără îndoială alegerea din orașul nostru, fixată pe 28 I. c. Partidele opoziționiste, unite acum spre răsturnarea contelui Tisza vor să dea aici cea dintâi probă de putere — și niciodată valorile campaniilor electorale nu s'au revărsat mai agitate în Arad, ca în campania ce s'a pornit acum.

Ieri a fost cea dintâi adunare publică, a opoziției și cu această ocazie s'a lansat faptic candidatura contelui Adalbert Széchenyi, în fața unei mulțimi, care a acoperit și cel din urmă unghiu al pieței numite Szabadságtér (piața cu monumentul celor treisprezece martiri unguri dela 1849). Au venit la adunare, din centru, cei mai de seamă luptători ai opoziției, în frunte cu contele Apponyi, care s'a aruncat cu toate forțele sale în vâltoarea agitației. Opoziția consideră, doar, alegerea dela Arad, ca hotărâtoare pentru soarta cabinetului Tisza și toate speranțele ei de parvenire la putere roiesc acum în jurul acestei alegeri. Dimpneună cu conții A. Széchenyi și Apponyi, au venit șefii diferitelor fracțiuni din cari s'a închiegat noul bloc opoziționist, între alții contele Adalbert Zichy, presedintele partidului clerical numit **nép-párt**, contele Mihai Károlyi, contrarul cel mai de temperament al contelui Tisza, apoi Barabás, S. Bakonyi, Buza Barna și alții mai puțin remarcați de concetățenii noștri cu „buze maghiare” și maghiaro-somite. Iuliu Juszt, Vázsonyi, Hock și ceilalți lideri vor sosi numai Joi, când opoziția înscenează o nouă adunare publică.

Cel care a înlăntuit mai mult auditorul a fost, firește, contele Apponyi. Atât prin statură-i aproape senzațională, cât și prin aptitudinile-i mimetiste, a știut să apară spectatorilor iarăș în rolul de Cassandra a „nefericitei Ungarii”. A repetat cunoscutele-i argumente cu „lovitura de stat” dela 4 Iunie 1912, cu ruina constitutiei, cu aservirea parlamentului, cu instituirea dictaturii polițienești și militare în camera deputaților, cu corupția și proslăvirea furtului atribuit în procesul Désy fostului prim-ministru Lukács etc. și a făcut încheierea, că Ungaria e în pragul anarhiei constituționale, cu garanțiile legale distruse, cu pericolul contopirii în Austria la poartă. A jucat pe coarde sentimentale și a spus că-și condiționează întreg rostul politic de răsturnarea actualului cabinet.

Candidatul opoziției, contele Adalbert Széchenyi a vorbit și el despre marele pericol ce închipuiește personalitatea contelui Tisza pentru aspirațiile de neatarnare ale Ungariei, deci pentru tradițiile 48-iste ale Ungurilor. A ținut seamă și de împrejurarea, că în Arad sunt și vre-o câteva sute de alegători români și ca să-i captiveze pe aceștia, a riscat următoarele declarații caracteristice:

„Partea covârșitoare a populației românești — a spus oratorul — ascultă azi de povețele ideii de stat maghiar. Vre-o 70 până în 80 procente din populația românească e deci pe cale să se înfrățească sincer cu Ungurii și numai un mic rest mai ascultă azi de agitatori. Și nu e de mirare dacă agitatorii mai găsesc teren. Anul trecut am fost în patria mai restrânsă a contelui Tisza, în Bihor. Făcând o excursie prin satele înfundate în văgăunile munților, am întâlnit tablourile celei mai grozave mizerii din câte se pot închipui. Oamenii trăiesc acolo în rând cu vitele, trăiesc sub același acoperiș cu viteii și porcii, sunt idiști, inecați în cea mai adâncă ignoranță. N'au școli, n'au administrație cinstită și n'au nimic din izvoarele unui început de cultură. Un colț de cea mai întunecată Azie. Dacă n'aș fi născut român și dacă aș trăi acolo, și eu aș fi nemulțumit și aș asculta cu plăcere de glasul agitatorilor, aș crede și eu că statul unguresc e un tătău master pentru mine. Contele Tisza ar face bine dacă s'ar îngriji de școli, de administrație bună și de alte așezăminte culturale în ținutul de unde se trage. Să facă instituții economice, justiție bună etc., ca să-și găsească românii un adăpost cald sub aripile statului. Atunci n'ar mai exista chestiunea de naționalitate (aplauze prelungite). Să facă o lege electorală dreaptă, căci e mai bine să ne privim dușmanii în față, decât să tolerăm o activitate clandestină a lor”.

După ce a recitat aceste dictonuri răsuflete, a dat loc altor oratori, cari au depănat cu predelecție caietul procesului Désy-Lukács. Contele Tisza luase, după cum știm, cu multă desinvoltură apărarea lui Lukács după proces. A spus că și contele Ștefan Széchenyi a fost acuzat în viață, dar că posteritatea i-a dat epitetul meritat de părinte al patriei. Oratorii dela adunarea de ieri au arătat că în vremea Ștefan Széchenyi și-a depus avutul său pe altarul patriei, Lukács a furat din avutul statului. O singură asemănare deci între ei, ambii s'au îndelnicit în jurul altarului patriei. Această inversiune a plăcut mai mult auditorului, recrutat în mare parte din publicul de Duminecă al străzilor.

O vădit de rea impresie a făcut declarația lui Bela Barabás, contracandidatul dela 1910 a lui Tisza, că contele Széchenyi nu plătește nici o para chioară pentru voturi.

După toate acestea noi prevedem că va învinge iarăș corupția, teroarea și înainte de toate banul. Avem un sentiment de elevare gândindu-ne, că noi vom sta departe de învălmășeala unei lupte, în care nu vom putea desluși nici o notă de înțelegere a marilor mizerii interne și în care se vor impregna cel mult presențele disoluțiunii unei vechi și mincinoase lumi, atât de străină nouă și problemelor din viitor ale monarhiei.

Contele Mihai Károlyi la d. Vasile Goldiș.

Azi după amiazi, contele Mihai Károlyi, în calitate de șef executiv al blocului opoziționist, a cercetat pe d. Vasile Goldiș, directorul

ziarului Românu, solicitând sprijinul alegătorilor români pe seama contelui Adalbert Széchenyi.

D. Goldiș i-a arătat că Românii nu pot să sprijinească pe candidatul opoziției maghiare, deoarece actuala opoziție e tabăra regimului coaliționist de până la 1910, regim care a fost tot atât de funest pentru noi ca și cel actual al contelui Tisza. Românii pot să observe o singură atitudine cu ocazia alegerii: pasivitatea. D. Goldiș i-a arătat oaspei său un tablou sintetic al activității „coaliționiste” și i-a argumentat, că chiar și între programul actual al opoziției și între dorințele noastre e o prăpastie mare, peste care trecerea trebuie făcută cu puțință din partea partidelor ungurești.

La întrebarea contelui Károlyi dacă d. Goldiș poate să garanteze pasivitatea alegătorilor români din Arad, d. Goldiș l'a luminat că, date fiind stările de adâncă corupție create în mijlocul populației din suburbiile orașelor chiar din partea tuturor partidelor ungurești, nu poate să-i garanteze acest lucru, deși oamenii de răspundere fac totul pentru a-i ține pe alegătorii români departe atât de tabăra fiszaistă cât și de cea kossuthistă.

APEL

cătră alegătorii români din cercul electoral al Diciosânmărtinului.

Deputatul cercului electoral al Diciosânmărtinului, dl Sándor János, ales cu ocaziunea alegerilor generale din anul 1910, a fost numit ministru de interne. În urma acestui fapt a trebuit să renunțe la mandatul de deputat al acestui cerc dator fiind să se supună unei alegeri nouă. Abzicerea s'a întâmplat, și pentru alegerea nouă s'a fixat ziua de 28 Iunie n. 1913.

Trăiește încă viu în memoria noastră a tuturor campania electorală din anul 1910, purtată de cătră partidul național român în cercul electoral al Diciosânmărtinului.

În urma legilor nefaste am fost prea puțin ca să învingem, dar și cei puțin câți am fost am luptat admirați de toată lumea românească, și prin lupta noastră solidă și plină de abnegațiune am salvat cinstea steagului. Am dovedit mai ales celor puternici dela noi, că poporul român din comitatul Târnavei mici este un popor trezit la conștiință și este decis a lupta cu toate mijloacele legale pentru realizarea scopurilor sale publice și politice.

Nici de atunci încoace n'am pregetat nici un moment a continua pe toate terenurile publice lupta pentru afirmarea drepturilor noastre.

Astfel ar trebui să ridicăm din nou steagul la alegerea parțială, care urmează, și să plecăm la nouă luptă.

Având în vedere, că activitatea parlamentară a partidului nostru național român nu pretinde o participare activă între orice împrejurări;

având în vedere, că scopul principal al decretării activității parlamentare a fost educarea politică a poporului românesc și prin lupta electorală, care școală politică însă s'a făcut în cercul electoral al Diciosânmărtinului cu deplin succes la ultimele alegeri generale nu de mult pe-trecute;

având în vedere, că stăm înaintea unei alegeri parțiale și nu peste mult, în restimp de cel mult 2 ani, vom fi chemați la urnă pentru noile alegeri generale, când datori vom fi să ridicăm din nou steagul partidului nostru național cu puteri neslăbite;

având în vedere scurțimea timpului până la ziua alegerii parțiale, care ne face imposibilă o propagandă întinsă potrivit scopului;

având în vedere mai departe criza economică,

care este o piedecă puternică în calea unei lupte corăspunzătoare;

dorind în fine a rezerva puterea noastră pentru lupte și mai mari, cari ne așteaptă în apropiatul viitor, — deși partidul guvernamental și sistemul de guvernament de astăzi, în urma fărâdelegilor și volnicțiilor comise împotriva existenței noastre naționale, nu merită nici o cruțare, ci provoacă lupta cea mai neimpăcată și înverșunată —, cu toate acestea am decis să rămânem, față de alegerile parțiale fixate pe 28 Iunie n. 1913, în cea mai strictă pasivitate.

Ne adresăm deci către toți alegătorii români din cercul electoral al Diciosânmărtinului și-i rugăm, ca față de alegerile parțiale, cari se vor ține în ziua de 28 Iunie n. 1913 în orașul Diciosânmărtin să rămână în deplină pasivitate. Il timbrăm cu pecetea tradării de neam pe acel alegător român, care se va prezenta al alegerea parțială din Diciosânmărtin voind a da, ori dând votul pentru orice candidat de deputat străin de partidul național român.

Din ședința comună confidențială a tuturor organizațiilor partidului național român din comitatul Târnavei mici, ținută în

Diciosânmărtin, 18 Iunie n. 1913.

Atanasiu Beșa, Dr. Ioan Bianu, Moise Birtolom, Dr. Romul Boila, Dr. Emil Breda, Dr. Marcian Caluțiu, Simion Caluțiu, Alimpu Costea, George Dănilă, Miron Dascăl, Teofil Gerasim, Ioan Istrate, Dr. Ilarie Holom, Dr. Alexandru Morariu, Alexandru Papiu, Dr. Virgil Radesiu, Vasile Smigelschi, Octavian Tobias, Nicolae Toada, Emil Vlassa.

Situația externă extrem de gravă.

— Cheile păcii sunt în mâinile României. —

Arad, 23 Iunie.

Situația în Balcani a devenit extrem de gravă și nu se știe dacă războiul nu va izbucni dintr'un moment în altul. Știrile primite azi confirmă în totul părerile exprimate de noi: *lupta nu se dă între Serbia și Bulgaria, ci între Austro-Ungaria și Rusia.*

Austro-Ungaria nu putea să admită — cum am spus-o dela început — ca Rusia singură să reguleze soarta statelor balcanice și astfel să-și crezeze drepturi speciale în peninsula balcanică. Declarațiile făcute de primul-ministru cont. *St. Tisza*, declarații de sigur inspirate dela Viena, sunt categorice și este vizibil că *azi Austro-Ungaria este hotărâtă să facă și război dacă Rusia persistă în părerile sale.* Și, faptul că a vorbit primul-ministru ungar așa deschis, iar nu cont. *Berchtold*, aceasta însemnează probabil pur și simplu că Austro-Ungaria n'a voit să crezeze imediat o situație de război, ci numai să dea un avertisment hotărât semănând cu un ultimatum.

Părera cercurilor oficiale din România e, că *Bulgaria de sigur merge cu Austro-Ungaria și că aceasta vrea să reducă prin orice mijloc Serbia la situație inferioară în Balcani.* Austro-Ungaria apărându-și interesele, lucrează să împiedece înțelegerea statelor balcanice pentru formarea unei alianțe menită să ajute scopurile Rusiei în ce privește Slavii din imperiul dualist.

Și în această privință trebuia să facă o declarație de complectă solidaritate și guvernul ungar. Astfel, azi se știe că *Ungaria va sta strâns unită de Austria în cazul unui război cu Rusia*, deoarece interese comune de cea mai mare importanță le leagă față de politica panslavistă a Rusiei.

Această fățișe atitudine a Austro-Ungariei, care concordează perfect cu interesele ei

reale și pe care am prevăzut-o dela început, *dă Bulgariei tăria de a-și menține punctul ei de vedere.*

De altfel, răspunsul guvernului din Sofia, care declară categoric că cere respectarea tratatului și somează guvernul sârbesc să-și retragă imediat armatele din Macedonia ce după tratat trebuie să aparțină Bulgariei, este cea mai bună dovadă că Bulgaria este gata de război.

Se confirmă astfel și știrea dată de noi că la Sofia era hotărât războiul pentru ziua de 15 Iunie n., deoarece după socotelile făcute, la această dată aveau să fie gata toate pregătirile de război. S'au accelerat însă astfel pregătirile încât azi concentrarea trupelor la granița sârbească este făcută și în mare parte terminată și aprovizionarea. Deci, Bulgaria poate să înceapă războiul.

Intrebarea ce se pune acum este: Ce va face Serbia, cedează ori primește războiul? Atitudinea Rusiei depinde dela Rusia: *dacă Rusia poate să facă acuma războiul, va fi războiul.*

În cercurile diplomatice se speră încă într'o intervenire energetică a *Angliei* pentru înălțurarea războiului, deși se socotește că *intrevederea dela Berlin ar fi hotărât că dacă nu se va putea evita războiul între Austro-Ungaria și Rusia, cel puțin să rămână limitat la aceste două mari puteri.*

Astfel ar lua Austro-Ungaria rolul pe care l'a jucat două secole Turcia.

Războiul sau pacea depinde de România.

Berlin. — Ziarul „Lokal-Anzeiger” publicând răspunsul Bulgariei la nota Serbiei, adaugă și următorul comentariu semioficios:

Acțiunea aparte a Rusiei este laudabilă, dar cea mai mare garanție a păcii este atitudinea pacinică a regelui Ferdinand.

Cauza păcii este acum în mâinile României, dela atitudinea ei depinde totul. Această atitudine nu a fost precizată până acum. Cheia diplomației europene este la București. Diplomația europeană așteaptă cu încordare ce hotărâre va lua guvernul român.

Marile puteri fac sforțări disperate să câștige pe regele Carol pentru neutralitate, în cazul unui nou război în Balcani.

Budapesta. — Ziarul „Az Est” află din Viena că **România are un rol foarte important în criza balcanică.**

Fapt e că atât Bulgaria cât și Serbia au făcut demersuri la București, pentru a-și asigura concursul României. Până acuma nici Bulgaria și nici Serbia n'a primit un răspuns categoric din partea guvernului român. Se dă însă ca sigur că **în cazul unui război, România nu va rămâne neutră.**

Acest fapt contribuie foarte mult la agravarea situației și aceasta nu numai din punctul de vedere al Bulgariei și Serbiei, ci și în ceea ce privește pe marile puteri.

Armata română va trece în Bulgaria.

Berlin. — *Se anunță din București că imediat după izbucnirea războiului sârbo-bulgar armata română va trece granița. Până acum nu se știe însă ce caracter va avea acțiunea armatei române.*

Este mai mult ca sigur că după izbucnirea războiului Rusia va intra în acțiune contra Bulgariei și în primul rând va demonstra cu flota în fața portului Varna.

O comisiune macedo-română la ambasadorul Italiei.

București. — O comisiune compusă din d. *Vasile Diamandi*, directorul școlii comerciale din Ianina, preotul *Constantinescu*, *Nușiu Tului* și *N. Balamace* a prezentat dlui ministru al Italiei un memoriu prin care cer, *alipirea Pindului la Albania.*

Bulgaria va trimite Serbiei un ultimatum.

Viena. — *Din sursă diplomatică demnă de crezare se anunță: Conflictul bulgaro-sârb s'a agravat foarte mult în ultimele ore, astfel că pentru moment nu se poate ști dacă se va mai întruni conferința celor patru primi miniștri, Bulgaria e ferm decisă să rezolve singură conflictul.*

Termenul acordat Serbiei expiră azi, luni, dacă până la acest termen guvernul sârb nu va da un răspuns satisfăcător, consimțind la executarea tratatului, Bulgaria va adresa Serbiei o notă cu caracter de ultimatum, cerând răspuns în termen de trei zile. Dacă acest răspuns al Serbiei va fi defavorabil, Bulgaria va începe Miercuri operațiunile de război.

Cercurile diplomatice din Viena consideră situația ca foarte critică, deși mai sunt speranțe că Serbia va ceda în ultimul moment. Această speranță se bazează pe faptul că Serbia nu e destul de bine pregătită din punct de vedere militar, pe când Bulgarii, ocupând de pe acum pozițiuni favorabile, au știut să-și asigure un mare avantaj.

Muntenegruul va lupta alături de Serbia.

Cetinje. — Ministrul muntenegrean de război a făcut toate pregătirile necesare. În caz de război întreaga armată va fi mobilizată. 3 divizii se află în drum spre Ipek. Restul trupelor muntenegrene va fi concentrat împotriva Albaniei. Muntenegruul a primit din Serbia mari cantități de material de război.

Ratificarea păcii turco-sârbe.

Constantinopol. — Se afirmă că Poarta ar fi trimis ordin ambasadorului Turciei dela Londra, ca să procedă la ratificarea preliminarilor păcii cu Serbia.

INFORMAȚIUNI

Zaharie Bârsan
în al IX-lea turneu de teatru.

Arad, 23 Iunie n. 1913.

Artiștii noștri iubiți dna și d. Zaharia Bârsan și-au pornit și în vara aceasta obiceiul turneu de teatru prin centrele românești dela noi. Cu un repertoriu ales — d. Z. Bârsan, un bun emoscător al lumii noastre, și-a dat în totdeauna silința să aibă piese, cari pe lângă partea lor distractivă și teatrală să-și aibă și valoarea lor literară — cu piese ca *Linuștea casei* de Courteline, *Cererea în căsătorie* de A. Cehov și *Necredincioasa* de R. Bracco, artiștii noștri oferă publicului adevărate seri de sărbătoare.

Piesele iscălite de nume mari pentru cei ce se ocupă, cât de cât cu literatura, sunt interpretate de artiștii noștri într'un mod desăvârșit. Suntem informați că la Sibiu, unde au început turneul, apoi la Săliște, Brad, și Orăștie unde au ajuns până acuma, publicul a fost transportat și a răsplătit pe artiști cu cele mai vii semne ale recunoștinței. În deosebi „*Cererea în căsătorie*” a marelui scriitor rus A. Cehov, sub farmecul interpretării artiștilor noștri, a stârnit peste tot o veselie cum nu s'a mai pomenit pe scenele noastre. Într'un ris homeric publicul petrece dela început până la sfârșit. Ba în unele părți până și artiștii sunt furați de risul din sală și în deosebi dna Bârsan, care ride așa de ușor și așa de frumos.

Părerea generală a oamenilor, cari i-au ascultat de data asta e că niciodată soții Bârsan n'au avut piese cari să se potrivească și să captiveze publicul ca acum.

Necredincioasa, comedie în 3 acte tradusă din italianește, e o piesă fină de salon, plină de poezie și de situații hazlii. Artiștii noștri, dimpreună cu puterile pe cari le mai au, o joacă magistral. Tot așa și „*Linuștea casei*”, care e un adevărat giuvaer de spirit și finețe franceză, un fragment plin de adevăr și de comic din căsnicia unui scriitor de foiletoane cu o femeie inconștientă, pe care o iubește, dar care-l plictisește cumplit.

Dela Orăștie artiștii vor juca la Lugoj, apoi Deva, Ludoș și la 30 Iunie n. și 1 Iulie n. la Brașov, unde se vor opri. Probabil că mai târziu apoi se vor rezeși și prin părțile bănățene, la Oravița și în alte părți, dacă vor mai avea timp. E numai probabil!

E al IX-lea turneu de teatru pe care Z. Bârsan îl face vara asta. Cum trec anii! Parcă-l văz la începutul activității lui, aici la noi, vecinic iertător de toate neajunsurile cu cari a trebuit să lupte în mijlocul publicului nostru nepregătit. Parcă a fost erii. Era iubit și atunci de toată lumea noastră românească, era îmbrățișat cu toată dragostea, era admirat și încurajat. Astăzi însă e mai mult decât atâta; e înțeles! A ajuns acolo unde a voit, și-a ajuns scopul pentru care a cheltuit atâta energie, atâta talent, atâta suflet și atâtea nopți nedormite. Azi Z. Bârsan e înțeles de toată suflarea românească. Prin turneurile lui a crescut publicul, i-a educat gustul și l-a făcut să simtă frumosul în teatru și să-l aștepte cu dragoste în fiecare vară. Reprezentațiile lui sunt ascultate astăzi cu sfîntenie. Iată un rezultat moral, mare pentru noi și foarte valoros pentru cultura noastră teatrală.

Numele lui Z. Bârsan va rămâne plin de lumină în începuturile teatrului nostru și pentru stăruința lui și pentru dragostea desinteresată cu care a muncit ca să ridice publicul la adevărata înțelegere a artei teatrale, iubitul nostru artist e vrednic de toate omagiile noastre. Iar trupele de teatru cari vor veni de acum înainte și cari vor găsi un public înțelegător, să nu uite niciodată pe acela, care s'a luptat cu începuturile nebulose, care și-a cheltuit o tinerețe ca să samene lumină adevărată din prisosul de lumină ce-l poartă în sufletul lui de artist.

Mersul vremii.

Buletinul institutului meteorologic anunță o lentă urcare de temperatură, în părțile sudice și ostice ploii.

Prognostic telegrafic: călduri, pe alocurea în părțile sudice și ostice ploii.

Temperatura la amiază a fost de 20,2 C.

Festivalul de incheere a cursurilor la internatul de fete din Arad. Intr'una din salele scundului local de azi al internatului de fete din Arad s'a dat ieri, după serviciul divin — pontificat de însuș P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp — festivalul de incheierea anului școlar de către eleve. Ori câtă bunăvoință ar fi avut societatea românească din Arad ca să asiste în număr mare, festivalul n'a putut fi prăznuit decât de o minimă parte de persoane — cât a permis umila încăpere. De aceea cercul societății asistente a și fost de tot intim — aproape limitându-se la supraveghetorii internatului și la părinții elevelor.

În schimb în acest lăcaș al educației s'a dat ieri proba unei activități rodnice. A veghiat acolo faclia unei înțelegeri depline a rostului institutului, — frumosul merit al educatoarelor.

Micul număr — se explică prea bine din ce cauză — al elevelor a dat seamă de muna unui an. În sărbătoreșcul costum alb elevele s'au perândat pe podul din față — au executat cu îndemănare, la pian și în cor, piese muzicale din compozitori străini și români (T. Popovici, I. Mureșian, Chiriac etc.), au declamat cu vădită înțelegere poezii din autorii Coșbuc, Iosif, Goga etc.

Festivalul s'a terminat prin cuvântul emoționant al dlui Dr. G. Ciuhandu, directorul internatului. Asupra acestui cuvânt stăruindu-se, fiindcă a cuprins o mulțime de momente cari trebuiesc reținute. D. Dr. Ciuhandu a reconstruit trecutul acestui institut românesc, trecut plin de neajunsuri. Institutul a trăit — a spus d. Ciuhandu — 22 de ani vărsându-se un mare capital de inteligență și energie din partea unor dame române. Mulțumită acestui apostolat al câtorva dame române din internatul arădan societatea românească din diferite părți se poate bucura azi de o mulțime respectabilă de membre culte, bune românce. Apostolatul însă a cerut enorme jertfe, a trebuit să treacă grelele pietri puse

în cale de lipsuri materiale — al căror șir nici azi nu s'a terminat. Lupta matroanelor martire ne e scumpă nouă, — ni se impune datoria a fi recunoscători față de ele îndeosebi azi când ne luăm rămas bun dela acest lăcaș. D. Ciuhandu speră că deodată cu internarea fetitelor în noua clădire măreață din dreapta Consistorului se va introduce un spirit nou: Cercetătoarele internatului vor fi mai multe, iar situația materială a profesoarelor îmbunătățită... Asistența a aplaudat din tot sufletul acest cuvânt.

Sperăm și noi că făcându-se maximul de către consistorul arădan cu clădirea edificiului de multă frumusețe și măreție arhitecturală — se va face și minimul cu îmbunătățirea situației materiale a propovăduitoarelor culturii românești. La toamnă vom asista la deschiderea noului internat de fete — împăcați sufletește că măreția arhitecturală a clădirii va avea ca contrafort, înăuntrul, intensul spirit cultural românesc.

...Furat de meditații asupra propagandei culturale ce se va face prin noul internat, era să scap un moment important din această serbătoare de incheiere a unui an de muncă. În același lăcaș s'a aranjat și o mică expoziție de cusături românești brodate cu pui și flori de uimitoare acuratețe de execuție și frumusețe. — Cu o bucurie mai mult. — Dar când în noul internat vom avea războaie de țesut, un atelier larg de muncă, așa cum a contemplat congresul femeilor române la Brașov, — cât de mare ne va fi bucuria?!...

Spre orientare. Chiar din partea unor buni amici ai noștri am fost învinuți, pentru că nu am publicat unele anunțuri de logodnă ori căsătorie. Spre orientarea publicului aducem la cunoștința celor interesați, că asemenea anunțuri în „Românul” se pot publica numai pe lângă o taxă de 2 coroane.

Disolvarea reprezentanței din Fiume. Lupta reprezentanței din Fiume împotriva guvernului ungar, care voiește cu orice preț a statifica poliția le graniță, în ceea ce privește Fiumenii văd un atac împotriva autonomiei lor s'a terminat cu disolvarea celei dintâi. Tisza a aplicat și aci cunoscuta lui metodă: strivirea a tot ce nu i se supune.

Guvernorul Wickenburg a adus Sâmbătă la amiază la cunoștința primăriei orașului Fiume două ordinațiuni ale ministerului de interne ungar, în sensul cărora reprezentanța fiumană a fost disolvată, iar protestul împotriva statificării poliției de graniță și hotărârile reprezentanței în chestia Derencin-Baccich sunt anulate. Guvernorul Wickenburg a fost însărcinat a ordona noui alegeri în decurs de 4 săptămâni. Ordinațiunile ministerului de interne ungar au produs mare neliniște în populațiunea italiană și croată din Fiume.

Prelegerile la universitatea din Viena sunt întrerupte. Pe urma conflictului acut ivit între studentimea națională germană și cea națională evreiască dela universitatea din Viena se înscenaseră acele demonstrații sângeroase, de cari s'a pomenit în ziarul nostru acum o lună de zile. Dușmăniile însă n'au putut fi potolite nicidecum, dimpotrivă, au luat proporții nebănuite. Sâmbătă dimineața studentimea națională germană a conturbat cursurile profesorilor. Rectorul universității a fost silit să intervină, a suspendat prelegerile și a închis universitatea până la o hotărâre definitivă dată de ministerul austriac în chestiunea conflictului. Învingătoare vor fi desigur, pretențiunile studentimei naționale germane.

Prințul Carol la cursul dlui Iorga. Sâmbătă a fost ultima zi a cursului de istorie a popoarelor balcanice pe care d. profesor N. Iorga îl ține la universitatea din București.

A. S. R. principele Carol, care a audiat la început acest curs, a ținut să asiste și la această lecție de închidere. D. N. Iorga a ținut o scurtă cuvântare în care, adresându-se prințului, spune că învățând istoria neamurilor vecine nouă și și istoria în general, cunoscând faptele din trecutul nostru istoric, se va desvolta mai lesne sen-

timentul iubirii de țară și neam, iubirii de adevăr, și muncă. Educația deprinde sufletul cu sinceritate și numai cu această calitate sufletească va ști în viitor ce înseamnă devotamentul.

La urmă d-soara Florian, studentă, a dat prințului un buchet de flori.

Catastrofa dela Aspern. Meetingul de aviație dela Aspern era să devină doar cel mai trist moment din istoria luptelor pentru cucerirea văzduhului. Trei aeroplane au căzut dela înălțimi considerabile îngropând sub ele pe pasagerii-aviatori, cari au scăpat cu viață, ca prin minune, afară de un sublocotenent de marină. Primul, care a căzut a fost aeroplanul condus de aviațoarea maghiară cu nume nemțesc Steinschneider Lili. Aceasta a căzut dela o înălțime de 20 metri suferind unele răni mai ușoare. A doua nenorocire era să fie fatală pentru trei inși. Cazul s'a întâmplat astfel: două aeroplane, în cari erau în cel dintâi aviatorul francez Mallé, iar într'aldoilea aviatorul austriac Stänger având pasager pe sublocotenentul de marină Nepo'ed, fiul marelui maestru de ceremonie al. M. S. regelui. Cele două aeroplane s'au ciocnit și au căzut tândări la pământ îngropând sub ruinele lor pe toate trei persoanele. Cei doi aviatori s'au ales cu răni mai ușoare. Starea sublocotenentului Nepo'ed însă e foarte gravă și nu sunt speranțe să scape cu viața.

În jurul afacerii Redl. Un ziar din Varșovia publică următoarele amănunte în legătură cu afacerea Redl: La Stanislau a murit acum câteva zile pretinsa studentă Ana Rozievici, o femeie frumoasă despre care se știa că face afaceri și mai frumoase cu spionajul. Ana Rozievici s'a îmbolnăvit de tifos cu câteva săptămâni în urmă și când i-au spus medicii că nu va mai duce-o decât puține zile, a recunoscut că de mai mulți ani de zile face spionaj pentru Rusia. Ea a declarat că a avut relații cu Redl dar acesta a abandonat-o acum două luni. A plecat apoi la Viena pentru a se scoti cu Redl și la gară a expedit o scrisoare pe adresa ministrului de războiu austriac. În această scrisoare denunța pe spionul Redl și cerea o anchetă contra lui.

Marele meeting de aviație dela Băneasa (România). Din București se anunță: În urma consfătuirilor urmate între principele George Bibescu comitetul Ligei naționale leșene și piloții aceleiași ligi, s'au hotărât ca meetingul să aibă loc în zilele de 22 și 23 Iunie v., pe câmpul dela Băneasa. Piloții concurenți vor executa: sboruri de înălțime, viragii scurte, aterisări la punct fix, aruncări la punct fix, aruncări de bombe și prinderi de baloane.

LA AGENTURA principală din Arad a băncei generale de asigurare „Transsylvania” se caută mai mulți agenți ambulanti. (Ta 1208)

Cronică sportivă.

PRIMA INVINGERE ÎN FOOTBALL.

— „Petru Maior” — Colegiu Eötvös 2:1 (1:0). —

— Dela corespondentul nostru special. —

Budapesta, 22 Iunie.

Ne saltă inima de bucurie când prindem peana să aducem la cunoștința obștei românești primul succes important al tinerii noastre mișcări sportive. Când marelui nostru public abia îi sunt cunoscute, — și și atunci numai în conture mari, — principalele evenimente sportive, tinerimea de pe băncile școlilor medii și superioare s'a prins cu atâta nădejde de înăptuirea acestei vieți cum nu se pomenise până acum în nici o mișcare de interes pur

Dr. BALÁZS EMIL
institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA-centru Palatul Dauerbach.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen
Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză.
Metode electrice de vindecare. Massage electrică. Vindecarea
bolilor de beșică prin electricitate. Consultațiuni pentru ope-
rare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m.
Celor din provinci cărora se recere îngrijire mai îndelungată le
stă la dispoziție camere confortate anume. (Ba 927—60)

blic. Vădita cantitate de spirit și energie a echipei „Petru Maior” a făcut ca prima măsurare de caracter public să devie piatră nestemată a viitoarelor învingeri. De aici importanța cu care se distinge acest eveniment.

La încheierea sezonului de primăvară, când din cei peste cincizeci de fotbaliști români, s'au ales cei mai iscusiți, s'a simțit tot mai mult necesitatea ca să se măsoare o echipă aleasă dintre noi cu o echipă recunoscută din capitală. Cu intervenirea colegilor noștri O. Ghiță și I. Ungureanu, cari sunt în colegiul Eötvös s'a realizat o măsurare publică cu echipa rutinată a colegiului amintit. Cei ce cunoșteau forțele colegiștilor preziceau că vom ieși bătuti din măsurare în raport de 4 sau 5 la zero. Anume colegiștii aveau echipă stabilă, care de ani de zile se exercita pe stadionul său propriu, mai având între ei jucători și instructori de prima mână.

Echipa noastră s'a compus: linia de combatanți dela stânga la dreapta cu M. Tripa, Alex. Hossu, P. Gherman, Ioan Leucufia și I. V. Vlad; linia pionilor: Aug. Filip, Romul Rimbaș și Virgil Salvanu; linia apărătorilor: Adrian Suciș și Carol Pfeil, iar portar Eugen Hossu. Echipa colegiștilor avea în linia de combatanți la centru pe I. Ungureanu, care era în echipa lor între cei mai rușinați jucători. În jurul stadionului s'a adunat un număr mare de studenți, cari au grăbit să fie de față la prima manifestare de prestațiune a sportului nostru.

Până jucătorii se îngrijesc de luptă, se face joc pe câte-o poartă. Iasă la iveală priceperea colegiștilor. Apoi căpitanul nostru împreună cu juriul Litz și cu căpitanul colegiștilor trag sorți pentru poartă. Soartea ne favorizează. Alegem poarta cu soarele în spate și cu un vânt ușor. Jucătorii se înlanțuiesc în rinduri, juriul dă semnalul din sirenă și colegiștii încep jocul. Mingea se izbește de câteva ori de picioarele colegiștilor, dar Hossu li-o ia, o dă la marginea dreaptă de unde se începe un atac furtunos și frapant, jocul este deja la poarta contrar, mingea zboară dela margine la centru și Gherman o arde neapărabil în colțul stâng al porții: Gol! Primul atac și deja conducem. Rezultatul frapant trezește o animație juvenilă la jucătorii noștri. Contrarii și mai frapați, iau un tempo aspru spre a egaliza, dar apărarea noastră cu Salvanu, Pfeil și Suciș desvoaltă o rezistență clasică. Ca de pe un zid impenetrabil așa revin mingele îndărăt dela apărarea noastră la combatanții cari azi sunt la culmea ingeniozității combinative. Abia sunt acțiuni cari să nu reușească, jocul din câmp insulțeste asistența, care animează cu strigăte de îmbărbătare asalturile. În deosebi mijlocul și aripa dreaptă se mișcă maiestros. Jumătatea de timp ne află cu rezultatul 1:0 în favorul nostru.

După o scurtă pauză schimbăm locurile și jocul începe din nou. Ne aflăm față în față cu un joc și mai repede. Colegiștii în frunte cu Ungureanu conduc atacuri dese dar... până la linia de apărare numai, căci acolo țaria principală a noastră sparge combinațiile cele mai vari. Se întâmplă că unui combatant al colegiștilor care era „la pândă” i se servește o minge, cu care acesta asaltează poarta noastră. Ai noștri strigă „La pândă!” și în această iregularitate nimeni nu mai joacă, mingea ușoară se rostogolește către poartă și portarul nostru o prinde ușor în poartă, noi așteptăm o pedeapsă pe seama colegiștilor, ei însă strigă: Gol! Gol! Juriul îl dă. Stăm egal: 1:1. Se începe un joc aprig pentru învingere. Din ambele părți se fac asalturi de toată trumusețea. Portarul nostru, Hossu senior, apără cu siguranță o minge venită din distanță. Mai sunt câteva minute și combatantul nostru Hossu cel tânăr trece ca vrăjit singur printre toți jucătorii contrarii arzând mingea sub buza grinzii de sus dela poartă: Gol! Am învins.. Cel mai trumos gol. Doi la unu. Se fac ovaiții. Jocul e terminat.

Cine n'a fost de față, nu poate să înțeleagă animația ce ne-a stăpânit în această zi de glorie. Deodată s'au învederat hotarele în jurul nostru și nădejțile într'un viitor, deodată s'au apropiat mai cătră noi. Atâtea planuri mărețe incolțesc din acest fapt și parcă toți au simțit că inițiatorii acestei

mișcări au contat fără greș la calitatea cea mai prețioasă a tinerilor din generația de acum, la puterea voinței lor. În această zi de fapt voința a învins față de superioritatea ce izvorește la sport din rutină și siguranță.

Vestea a pătruns în capitală în câteva ore, iar în provincia noastră va pătrunde în câteva zile.
Vică.

ECONOMIE.

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

Grâu pe Oct.	cor. 11.31
Grâu pe Aprilie 1914	cor. 11.81
Secară pe Oct.	cor. 8.94
Porumb pe Iulie	cor. 7.80
Porumb pe August	cor. 7.93
Porumb pe Maiu 1914	cor. 8.71
Ovăș pe Oct.	cor. 8.71

ADUNAREA „SOLIDARITĂȚII.”

(Raport special.)

Sebeșul-săsesc, 22 Iunie 1913.

Pentru adunarea de azi a „Solidarității”, asociațiunea băncilor noastre, cei mai mulți reprezentanți au sosit la Sebeșul-săsesc încă de Sâmbătă. Direcțiunea asociației a ținut în aceea zi înainte de amiază o ședință, iar după amiază s'a ținut a III-a conferință a revizorilor esperți. În felul acesta lucrările propriu zise, legate de adunarea „Solidarității” s'au mântuit Sâmbătă, în ședința direcțiunii și în conferența publică și apoi intimă a revizorilor-esperti, — așa că adunarea generală de azi, de o durată de vre-o 5—10 minute, a fost exclusiv numai formală, respective o sancționare, fără nici o discuție a celor hotărâte în direcțiune și în conferența revizorilor esperți.

După informațiile primite, în ședința direcțiunii, la care au participat numai membrii aceleia, s'a discutat între altele asupra modalităților de urmat în scopul ca revizuirea esperților să aibă rezultate și mai eficace, asupra mai multor chestiuni interne de-ale câtorva bănci cari au solicitat sprijinul și îndrumarea „Solidarității”, — între cari câteva fuziuni. În fine s'a hotărât inactivarea de mult proiectatului Birou de informații.

Amănunte asupra acestei importante hotăriri ne lipsesc — după ce n'a fost prezentată deocamdată adunării generale publice.

În conferența revizorilor esperți s'au discutat chestiuni de tehnică administrativă și asupra întregirii și organizării controlului, ce se face de „Solidaritatea” prin revizorii esperți asupra administrației și în timpul din urmă asupra afacerilor băncilor asociate.

După ce, s'a constatat că ne lipsesc deocamdată mijloacele materiale pentru instituirea unui ori doi revizori esperți, care să îndeplinească exclusiv această slujbă — s'a hotărât menținerea practicei de până aci, ca direcțiunea „Solidarității” să numească revizori esperți pentru timp de un an, dintre funcționarii activi ai băncilor noastre, cari apoi să îndeplinească această încredințare după normele stabilite de conferința revizorilor esperți.

După ședința publică a revizorilor esperți, a urmat timp de vre-o două ore ședința intimă, la care au luat parte numai revizorii, care au discutat diferite date și informații, ce le-au câștigat cu ocazia reviziilor făcute.

Sâmbătă seara apoi reprezentanții băncilor au luat masa împreună constituind tradiționala seară de cunoștință — așa după cum o cunoaștem dela toate adunările noastre cu toaste, cu

improspătări de cunoștințe, întărite cu imperativul capătiner de încheiere.

Azi, Duminecă, apoi, la orele 10 jumătate și-a ținut d. Ioan I. Lăpedatu documentata sa conferință despre „Problemele viitoare ale băncilor noastre” — asupra căreia vom reveni.

Imediat după conferența dlui Ioan I. Lăpedatu, d. president Partenie Cosma a deschis adunarea generală a „Solidarității”, care a primit rapoartele și bilanțul prezentat, a dat absolutului conducerii pentru gestiunea anului încheiat, a sancționat propunerea referitoare la numirea revizorilor esperți și, în fine, a reales pe cei trei membri ai direcțiunii al căror mandat a expirat (domnii: Sava Raicu, Dr. Gavril Tripon și Constantin Popp.)

În câteva minute s'au mântuit toate aceste și apoi la ora 1, cei 50 reprezentanți ai băncilor românești au participat la banchet, unde s'a petrecut intim și s'a tostat însufletit.

Raportor.

Bibliografie.

La Librăria „Tribuna” se află de vânzare Erdélyi (Aradi) Victor: Catarina Doamna noastră. Prețul cor. 5 + 20 fil porto.

Proba cuceririi Silistrei și cadrilaterului de Români. Document autentic, francez din 1595. Tradus de Ion Catina (1913). Prețul Cor 2 + 10 fil. porto. Recom. 35 fil.

Harta etnografică a Transilvaniei cu supliment de N. Mazere, profesor în Iași. Harta costă cu supliment cu tot cor. 6.50 + porto postal.

Ne-au sosit cele mai moderne hărți de scris mappe și cutii cu prețuri moderate.

Librăria Tribuna, Arad Str. Deák Ferencz Nr. 20.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Absolon Tiurca, Alioș. Am primit 14 cor. ca abonament până la 31 Oct. 1913.

Gheorghe Oprean, Laslăul-român. Ziarul numai pe lângă anticiparea abonamentului se poate trimite.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Ochiuri de găină, bătătură, întărituri, nijeluri, dispar în timp de 48 ore dacă folosești „CANNABIN”.

1 sticlă 1.40 cor.
3 sticle, porto plătit 3—

Se capătă la farmacia:

Dr. FLESCH E., Győr, XIII.

la 997

1 CUTIE

(PI 301-100)

cu 200 hărți de scrisori, de pânză, și plicuri cu căptușeală de hârtie satinată

3 COROAONE

De vânzare la librăria și papetăria

PICHLER SANDOR

ARAD, piața Szabadság, nr. 1.

Wällischhof

în Maria-Enzersdorf lângă Viena.

Sanatoriu și stabiliment de hydrotherapie. Dietetica sistem Dr. Lahmann. Tratament individualizat. Prospecte prin direcțiune și medicul șef. **Dr. Marius Sturza.**

Dare de seamă publică.

În toamna și iarna anului 1912 multe părți locuite de Români în Ungaria și Ardeal au fost bătute în mod îngrozitor prin uragan și potop. Sub impresia nefericirii și a jalei generale ziarul „Românul”, acest organ de publicitate al partidului național român din Ungaria și Ardeal a socotit de a sa datorință să inițieze o colectă generală pentru alinarea măcar în cea mai mică măsură a durerii celor năpăstuiți de grava nefericire. Dacă și nu în măsura dorită de noi, totuș cuvântul nostru a fost ascultat și rezultatul colectei a dat suma totală de 10.297 Cor. 60 fil. adică zece mii două sute nouăzeci și șapte Cor. 60 fil.

Colecta s'a terminat abia la sfârșitul luni Februarie din anul curent. Bani sunt depuși în întregime lor la institutul de credit și economii „Victoria” din Arad.

Ca organ al partidului național român am crezut că împărțirea acestor bani, fiind vorba de întreg ținutul locuit de Români, nimeni nu este îndreptățit s'o facă, decât numai comitetul central executiv al partidului național. Astfel am supus chestia deliberării acestui comitet în ședința sa din 9(22) Mai a. c. Comitetul a constatat, că pagubele cele mai mari le-au suferit Românii din Banat, mai ales cei din comitatul Căraș-Severin, apoi cei din comitatul Solnoc-Dobâca și în urmă aceia din comitatul Târnava-mică. În consecință s'a decis ca din suma adunată să se distribuie pentru cei năpăstuiți din comitatul Târnava-mică suma de 1500 cor., pentru cei din comitatul Solnoc-Dobâca suma de 2500 cor., iară suma de 6297 cor. 60 fil. să se dea celor din Bănat, mai ales însă celor din comitatul Căraș-Severin.

Comitetul a decis ca împărțirea banilor pentru comitatul Târnava-mică să o facă dl avocat dr. *Romul Boila* din Dicioșânsmărtin în conțelegere cu clubul partidului național din acel comitat, pentru comitatul Solnoc-Dobâca dl dr. *Ioan Vaida* din Deș în conțelegere cu clubul partidului național din comitatul Solnoc-Dobâca, iar pentru Banat și îndeosebi pentru comitatul Căraș-Severin d. dr. *Gheorghe Dobrin* din Lugoj în conțelegere cu clubul partidului național din acel comitat.

Sumele susindicate s'au trimis destinațiunei lor și anume suma de 1500 cor. s'a trimis la agentura „Albina” din Dicioșânsmărtin la dispoziția dlui avocat dr. Romul Boila, suma de 2500 cor. s'a trimis la banca „Someșana” din Deș la dispoziția dlui dr. Ioan Vaida avocat în Deș, iară suma de 6297 cor. 60 fil. s'a trimis la filiala „Albina” din Lugoj la dispoziția dlui avocat dr. Gheorghe Dobrin din Lugoj.

Acești domni la timpul său vor confirma și în publicitate primirea acestor sume și vor da samă publicului despre împărțirea lor.

Ținem să constatăm la acest loc faptul, că unele sume ni-s'au trimis cu destinațiune anumită pentru unele comune ori ținuturi. Spre liniștirea contribuenților arătăm aci special acele sume.

S'au dat anume:

Pentru	Cor.	
Solnoc-Dobâca	65.—	
„ Murăș-Turda comuna Brețe	203.—	„
„ Ardeal	147.—	„
„ Murăș-Turda, Jurul Reghinului	36.42	„
„ comuna Silha	6.—	„
„ Banat	41.—	„
„ Silha și Coșteiu	5.—	„
„ Dej și Reghin	21.60	„
„ Ardeal și Banat	220.—	„
„ comitatul Cluj	1.—	„
„ Lugoj și jur	179.40	„
„ Cebza și Macedonia	119.—	„
„ Cebza, Macedonia și Căraș-Severin	1400.—	„
„ Cebza	18.70	„

Domnii, cari sunt incredințați din partea comitetului național cu distribuirea banilor vor ținea cont de intenția

contribuenților și sumele susindicate se vor folosi nesmintit conform dorinței speciale a donatorilor.

Reproducem la vale lista întreagă a tuturor contribuenților și rugăm pe toți cetitorii noștri, ca să ne facă cunoscute eventualele greșeli, ce s'ar fi strecurat în acea listă.

Ne folosim de acest prilej ca să aducem adânc simțita noastră mulțămintă tuturor acelor, cari la apelul nostru au binevoit a sări în ajutorul fraților noștri nefericiți.

Iată lista contribuțiilor:

Lista contribuțiilor pentru cei năpăstuiți de vifor și potop în toamna și iarna anului 1912.

Remus Bortos înv., Kevevára pt. cei păgubiți de uraganul din 13/V (Vezi Rom. nr. 101)	cor. 50.—
Aurora Pervu soție de funcționar poștal, Budapesta pt. nefericiții din Solnoc-Dobâca	2.—
„Bihoreana” inst. de credit, Oradea-mare pt. nenor. din Brețe	200.—
Victor, Eugenia și Miorica Tordășianu, Sibiu pt. nefericiții din Solnoc-Dobâca	5.—
Coriolan Ternovan preot, Borlești pentru nenorociții din Ardeal	10.—
Ioan Filimon, Szombathely pt. nenorociții din Ardeal	5.—
I. Boeriu, Mostar pt. nenorociții din Ardeal	20.—
Ioan Vanc lui Iosif, Gașa pentru nenorociții din Ardeal	2.—
Gheorghe Neșcu, Fișcut pt. nenorociții din Ardeal	2.—
Colecta: Ioan Baciu preot, Șoimuș (Sajó-Solymos), dela poporeni pentru nenorociții din comunele din jurul Reghinului	36.42
Colecta: Victor Gitta paroh, Șiria, dela poporeni pt. nenorociții de uraganul din 13/V.	30.—
„Sătmăreana” inst. de credit, Seini pt. nenorociții din Solnoc-Dobâca Ardeal	50.—
Ilie Luca, Cuptoria pt. nenorociții din Ardeal	5.—
Colecta: Victor Florea preot, Homorod pt. nenorociții de uraganul din 13/V.	17.—
Colecta: Toma Hațegan, Dubești pt. nenorociții de uraganul din 13/V.	14.70
Colecta: Militon Buzdugan paroh, Căptălanul de Mureș pt. nenorociții de uraganul din 13/IV.	13.30
Pavel Pupu, Cacova pt. nenor. de uraganul din 13/V	1.—
Dr. Teodor Botiș, Arad pt. nenor. din comuna Silha Szegfii Manó, Arad pt. inundații din comuna Silha	5.—
Ioan Szabó econom, Vâsmort (Szamosveresmart) pt. nenor. de cicloulul bătuit în Ardeal	1.—
C. Mușlea și soția Eufrosina, Brașov pt. inundații din Banat	5.—
Vasile Laicu, Băile Herculane pt. inundații din Silha și Coștei	5.—
Trifu Bojin, Anina pt. nenor. din Brețe	1.—
Colecta: Georgiu Danila preot, Cheța (Maros-Kecze) pt. nenor. din Dej și Reghin	21.60
Ioan Aleman Inspector silvic, Ilidze, Bosnia pt. nefericiții din Ardeal și Banat	20.—
Petru Dancășiu of. la poșta, Budapesta pt. nenorociți	5.—
Dumitru Iclăuzan, Icelandul mic pt. inundații	10.—
Colecta: Sima Cioc negustor, Kevevár pt. nenor. de uraganul din 13—16/V.	60.—
Svetozar Sarmes econom, Cubin pt. inundații	20.—
Colecta: Valentin Câmpeanu inv., Liciu (Somlyó-szecs) pt. păgubiții de uragan	23.60
Colecta: Demetriu Boitor, Oravița-rom. pt. inundații	46.—
Iustin Ardelean compactor, Arad pt. nenorociți	3.—
Alexandru Vuia inginer, Roșiori de Vede (România) pentru inundații	8.—
Ioan Pascallău, Săcuen pt. nenor. din Ardeal	2.—
Andrei Popoviciu econom Bulza pentru nenor. din comit. Clujului	1.—
T. Bogdan, Perchtoldsdorf pt. nenor. din Lugoj și jur	10.—
Brad, Ilidza pentru nenorociți	10.—
Parohienii com. bisericesti rom., Vărd (Vérd) tract. Agnita pt. inundații	7.04
George Șuta, protopop, Borlești pt. nenor. din Banat	20.—
Dr. Nicolae Cioclan medic, Pecica pt. nenorociții din Ardeal	100.—
Colecta: Aurelia dr. Robu, Baia de Criș pt. inundații	40.—
Colecta: Iordan Curcubetă paroh, Bodola pt. nenor.	22.38
Colecta: Teodor Harșian preot gr. cat., Chintelnic pt. păgubiții de uraganul din 13/V	21.20

Colecta: Doamnelor Maria Ticaciu și Nelly Moldovan, Bazna pt. inundați	17.—	Vasile Cetățianu paroh, Subcetate pt. inundați	2.—
Colecta: Iuliu Magdu inv., Ecica-rom. pt. inundați	10.40	Felicia Rațiu, Sibiu pt. nenor.	5.—
Colecta: Ilie Beu paroh, Apoldul-mic pt. nenorociții din Ardeal și Banat	23.—	Colecta: George Șuta protopop, Borlești pt. nenor.	64.76
Florian Roxin preot, Lipova pt. inundați	10.—	Colecta: Horia Petra-Petrescu, Fofeldea pt. nenor.	220.—
Colecta: Emil Tișca, Năsăud șefcontabil la „Mercur” pentru nenorociți	410.—	Ioan Iercoșan paroh, Pâncota pt. inundați	10.—
Romul R. Stoica paroh, Krassóviszár pt. nenorociții din Breț	2.—	Luchi Estella, Năsăud pt. inundați	5.—
Vasilie Petrovay secr. fin. Diciosânmărtin pentru nenorociți	2.—	Alexandru Ursu bărbier, Cernăuți pt. nefericiți	10.—
Anastasiu Beșa dir. esp. „Albina”, Diciosânmărtin pt. nenorociți	2.—	Traian Catul farmacist, Tulcea pt. nefericiți	20.—
Laurențiu Păscu, protopop, Diciosânmărtin pt. nenor.	1.—	Colecta: Nicodin Cristea stud. în drept, Pressburg (Pozsony) pt. nefericiți	24.—
Caietan Lenk hotelier, Diciosânmărtin pt. nenor.	—50	Dr. I. Bodea, Cernăuți pt. inundați	20.—
Simion Caluțiu adv. Diciosânmărtin pt. nenor.	5.—	Ioan Petcu et. Frate, Drăgășani (România)	40.—
Vasilie Origaș dir. școl., Monor pt. nenorociții din Ardeal și Banat	7.—	Ioan Hanciu, Râmnic-Vâlcea (România)	50.—
Colecta: Gavril Selegian preot, Timișoara pentru inundați	27.—	Colecta: George Șuta protopop, Bulești pt. nefericiți	41.06
Colecta: Alexandru Rozor, Timișoara pt. nenor.	20.—	Zaharie Bulbuc preot, Magura pt. nefericiți	30.—
Petru Dancășiu of. la poștă, Budapesta pt. nenor.	10.—	Gheorghe Pop de Băsești, Băsești pt. nefericiți	100.—
Măndru Laeșiu, Reșița pt. inundați	10.—	Tipografia „Carmen” P. P. Barițiu, Cluj pt. inundați	5.—
Colecta: Alexandru Drimba preot, Ujbártfalu pentru nenorociți	8.20	Maturizantii din Beiuș pt. inundați	85.—
N. T. Popp, Craiova pt. inundați	100.—	Colecta: Dșoarei Lucreția Bihori, Orșova pt. inundați	18.20
Dr. Artur F. Tamaș medic militar, Ruma	20.—	Danila Muntean notar penz. M.-Uioara pt. inundați	20.—
„Vlădeasa” inst. dec. redit, Huedin pt. nefericiți din Ardeal Cor. 25.— și Banat Cor. 25.—	50.—	General Gicurtu, Craiova pt. nenorociți	40.—
Laurențiu Juga, Măgulice (Kismaglóđ) pt. inund.	5.—	Societatea meseriașilor români din Blaj pt. inundați	25.—
Teodor Ghilea, Măgulice (Kismaglóđ) pt. inund.	5.—	Jokey Club, Craiova pt. nenorociți	100.—
Gheorghe și Paulina Bogoevici, Bozovici pt. inund.	10.—	Văd. Ana Matei Mocanu, Săcele pt. nenorociți	40.—
Traian Radu, Viena pt. inundați	10.—	Dșoara Elena Matei Mocanu, Săcele pt. nenorociți	30.—
Colecta: I. Szilágyi hotelier, Câmpeni pt. nefericiți	7.—	Matei Matei Mocanu, Săcele pt. nenorociți	30.—
Maria Popoviciu profesoară, Arad pt. nefericiți 1	2.—	Colecta: George Petroviciu preot, Pîlu-mare pentru nenor.	200.14
Colecta: Mihail Oprean inv. dir., Olt-Racovița pt. inundați	22.40	Colecta: Romul Erdeli teolog abs., Tătărești pt. nenor.	119.98
„Speranța” inst. de credit, Hosman (Holczmány) pt. inundați	2.—	Colecta: Romul Pop teolog abs., Aiud pt. nenor.	52.—
Ioan Binchiciu comerciant, Pâncota pt. nenor.	5.—	Colecta: Basiliu Hodoș, Iclandul-Mare pt. nenor.	48.—
Colecta: Pavel Savuloviciu, Sirbova pt. inundați	2.30	Victor G. Maior dir. de bancă, Sânmărtin pt. nenor.	20.—
Familia Pavel Savuloviciu, Sirbova pt. inundați	20.—	Colecta: Vasile Groza cand. de preot, Lipova pentru nenorociții din Lugoj	169.40
„Drăganul” inst. de credit, Beiuș pt. nenorociți	100.—	Liga pt. unit. cultur. a Rom. secția București pentru inundați	100.—
Colecta: Nicolae Popa preot, Șuaieu (B.-Sályi) pt. nenorociți	10.—	Zina Moga Baron Popp, Arad pt. nenorociții din Ardeal	20.—
I. I. Eșianu, Plocești pt. inundați	5.—	Vasile Muntean, Timișoara pt. inundați	4.—
Basiliu Hodoș și familia, Ileanda-Mare pt. inundați	16.—	Colonel Leonte State, București pt. inundați	5.—
Ioan Oltean preot, Suciul-de-sus pt. nenorociți	10.—	Colecta: Nestor Porumb paroh, Tulca pt. inundați	50.06
Colecta: Ioan Baciu, Șoimuș pt. inundați	13.60	Colecta: George Micu paroh, Alecuș pt. nenor.	40.—
Hetea Abel, Mikes pt. inundați	2.—	Colecta: Petru Savii inv., Sacoșul-ung. pentru nenorociții din Cebza și Macedonia	16.50
Augustin Târziu protopop, Chereluș pt. inund.	10.—	D. Lupan profesor, Brașov pentru nenorociții din Solnoc-Dobâca	6.—
D-na Netta Calcunariu, Orșova pt. inundați	3.—	Emanuil Ungurean avocat, Timișoara pt. nenorociții din Cebza și Macedonia	40.—
Vasile Pop prof. în retragere, Orșova pt. inundați	5.—	Gregoriu Bozac, Velcheriul de Câmpie pt. nenor.	5.—
Axente Popovici m. faur, Nereu pt. inundați	2.—	Dna Ecaterina Tacit, Plocești pt. inundați	9.44
Dr. Ioan Mihályi, Sighetul-Marmației pt. nenor.	20.—	Corneliu Tacit droghist, Plocești pt. inund.	9.44
George Borzea preot, Cuveșd	3.—	Inginer Virgil Tacit, Plocești pt. inund.	37.72
Materenga, Viena pentru inund.	10.—	A. Petra farmacist și primar, Sulina pt. inund.	10.—
Dșoara Cornelia Man profesoară de muzică, Sibiu pentru inundați	10.—	Nicolae Garoiu adv. Brașov pt. nenor.	50.—
Dr. Ilie Beu medic, Sibiu pt. inundați	10.—	Cornelia Fogăș, Ovariu (Ovári) pt. nenor.	3.—
Antoni și Ecaterina Sequens, Caransebeș pt. nenor.	200.—	Lucreția Fărcaș, Șimleu pentru inund.	1.—
Colecta: Ioan M. Roșiu avocat, Biserica-Albă din pt. nenor. din Lugoj și Macedonia	160.—	D. Lupan profesor, Brașov pt. inund.	5.—
Colecta: Aurel M. Petean preot, Liget pentru nefericiții din Banat	16.—	Victor Buibaș căpitan, Losonez pt. inund.	5.—
Gherasim Serb, Arad pt. inundați	10.—	Carol Pascha paroh, Zăicani pt. nenor.	10.—
Principele Basarab Brancoveanu, București pentru inundați	200.—	Tribun Almășescu inginer, Lőese pt. inund.	10.—
„Sătmăreana” inst. de cred. Seini pt. inund.	50.—e	Nicolae Oprean comerciant, Oșorhei pt. nenor.	20.—
M. Cosma, Brad pt. nefericiți	3.—	„Chiorana” inst. de credit, Șomcuta-Mare pt. nenor.	60.—
„Insoțirea” de credit” Agărbici pt. inundați	5.—	Vasile Goldiș dir. ziarului „Românul” Arad pentru nenorociți	20.—
Dumitru Bărsan curelar, Teiuș pt. nefericiți	10.—	Pavel Muntean colonel în retragere, Sibiu pt. nenor.	10.—
Locotenent-colonel D. Florianu și soția, Crkvice pt. inundați	40.—	I. Dăncilă preot, mănăstirea R. Râmet pt. inund.	7.—
Dr. Laurențiu Pop adv., Abrud pt. inundați	50.—	Filip Vuia preot, Aga pt. inund.	1.—
Familia Ruga, Zombolya pt. inundați	10.—	Daniil Lupu, Alba-Iulia pt. inund.	5.—
Sofia Ittu, Arad pt. nenorociți	10.—	Georg Vlăsa preot militar în pens., Inokfalva pentru inund.	10.—
Iuliu și S. Anca comercianți, Diciosânmărtin pentru inundați	5.—	Colecta: „Prima casă de păstrare” Uzdiu pt. inund.	75.—
Ion R. Butu arendaș, Sărățeni (Jud. Jalomița) pt. inundați	100.—	Văd. Iulia Dogariu, Arad pt. inund.	10.—
Zoe Mihălțeanu, Brașov pt. inundați	5.—	Iuliu Groșorean, Galsa pt. inund.	6.—
Colecta: Ioan Popita, Bedeleu pt. nenorociți	28.40	Colecta: G. Neagovici-Negoescu preot, Intorsătura Buzăului pentru inund.	21.40
Colecta: Ioan Mihăuțiu, Măderat pt. nenor.	45.40	Dr. Ștefan Chirilovici adv. Ilia-Murășană pt. inund.	10.—
Colecta: Dnei Maria Șerban de Voila, Făgăraș pt. nefericiți	274.80	Colecta: Victor Tordășianu preș. reun. mes. Sibiu pentru nenorociți	7.20
Dr. Traian Păscuțiu, Oradea-mare pt. nenor.	6.—	Augustin Beleş preot, Șimand pt. inund.	20.—
Nicolae Todea, Balsa, tract. Geoagiu pt. nenor.	5.—	Colecta: Ioan Andreica preot, Oraing pentru nenorociții din 13/V.	17.—
Iosif Popescu, Valea Dosului pt. inundați	10.—	Dș. Tîrcuța Popu, Năsăud pentru nenorociții din Solnoc-Dobâca	4.—
Anastasia Pop, Borlești pt. nenorociți	5.—	Ioța Pânădan, Micălaca pt. nenor.	1.—
Colecta: Petru Dovoși, Megiș-Aurit pt. nenor.	129.—	Oficiul parohial gr. cat. Futac pt. nenor.	7.84
		Ioanașiu Petru, Timișoara pt. nenor. din Cebza și Macedonia	10.—
		Antoni Mocsonyi de Foen, Bulci pentru nenorociții din Cebza și Macedonia	700.—
		Familia de Mocsonyi, Capolnaș pt. nenor. din Cebza, Macedonia și Caraș-Severin	700.—

Colecta: T. L. Bitea, Teiuș pt. inund.	58.—	Colecta: Al. Coanta București, pt. nenorociți	81.—
Dimitrie Boșneag, Orșova pt. inund.	1.—	M. Dima, Bran pt. nenor.	6.—
Maria Sabailă, Orșova pt. inund.	1.—	Colecta: Dș Minerva Selăgian, Lipova pt. nenorociți	57.—
Comuna bisericească Ghiroc pt. nefericiți	20.18	Colecta: Ștefan Stinghe, București pt. nenorociți	38.—
Ioan Butar, Covasint pt. nefericiți	1.—	M. P. Muntean, Sulina pt. nenorociți	20.—
Alexandru Terebenț, Covasint pt. nefericiți	2.—	Colecta: Ariton M. Popa protopop, Reghin pt. nenorociți	9.30
Ioan Holocan, Covasint pt. nefericiți	1.—	Gheorghe H. Vleja, Poiana-Sărată pt. nenorociți	2.—
Pavel Dârlea, Covasint pt. nefericiți	5.—	Dr. Petru Penția adv., Panciova pt. nenorociți	10.—
Catița Dârlea, Covasint pt. nefericiți	1.—	Dr. Emanuel Doctor, Viena, pt. nenorociți	20.—
Colecta: Ioan Oltean, Suciul de sus (Felsőszöcs) pt. inundați	41.—	Dr. Cuparescu, Viena, pt. nenorociți	20.—
Colecta: Emilian German, Turdașul-român	31.50	Alexandru Pecican, Arad, pt. nenorociți	20.—
Colecta: Maria Șerban de Voila nenorociți	276.76	Gheorghe Cismașiu I. Nic. Pecica-română pt. nenorociți	2.—
Colecta: Emil Andreșan preot, Bala	48.30	Colecta: fiertatului Alexandru Pop, Cernesti	43.32
„Frăția” inst. de credit, Agnita	5.—	N. Purcărea, București	5.—
Ioachim Muntean protopop Agnita	5.—	„Codreana” inst. de credit, Băsești pt. nenorociți	100.—
Colecta: din Agnita	4.—	Dimitriu Igrășan, Pecica-română, pt. inundați	1.—
„Crișana” inst. de credit, Brad pt. inundați	30.—	N. N., Sibiiu, pt. nenorociți	2.—
N. N. Haale (Saale) pt. inundați	10.—	Ioan Suciul propr. Tritiul-de-sus, pt. nenorociți	5.—
Comuna bisericească Bazoș, pt. nenor. din Cebza și Macedonia	100.—	Veturia Mărioara Bătucă, Galeș, pt. nenorociți	5.—
Colecta: vād. d-na Leontina A. Roman, Sasșebes pt. nenorociți	114.—	Colecta: Ilie Bălan, comerciant, Ujozora, pt. nenorociți	5.70
Petru Ghejiu, Tirnova	3.—	Saveta Bogdan, Vașoia pt. nenor.	10.—
Traian I. Farcaș arhidiacon, prof. gim. Beiuș	5.—	Zenovie Hulber, Vașoia pt. nenorociți	2.—
N. Lupan, București	20.—	Nicolae Oprea, Vașoia pt. nenor.	1.—
Colonel Manolescu Constantin, Craiova	200.—	Rusaliiu Oprea, Vașoia pt. nenorociți	1.—
Gh. Ciangă, Poiana-Serată	5.—	Colecta: Viorica Goia, Sohodol, și Victoria Simu din Cămpeni, pt. inundați	26.48
Colecta: Ioan Belciug preot, Prislop	20.—	Linca Balint, Șomeșu-mare, pt. nenorociți din Soln.-Dobâca	4.—
vād. Virgilia Muntean, Lipova	2.—	Colecta: Constantin Micu, Bükkkfalva pt. inund.	7.—
Ștefan Popoviciu, Călnic	2.—	Colecta: Trifon Ardelean, Surducul-mic pt. nenor. din Cebza	18.70
Colecta: Gh. I. Todea sergentmajor, Bistrița	25.50	Ioan Neagu preot, Drașov venitul petrecerii II/VIII pt. inundați	40.—
Colecta Nicolae Florescu, dir. de bancă Ighiu	61.—	Colecta: Rîșniția Iuliana, Bicz pt. nenor.	23.—
„Someșana” inst. de credit, Deș pt. inundați	100.—	Colecta: Simion Ciuca, Mociu, pt. nenor.	50.—
Dr. Teodor Mihali deputat,	100.—	Colecta: „Bistrițana” inst. de credit, pt. nenor.	250.—
Colecta: Ioan Romontău și Simion Todea economi	31.92	Nicolae Popoviciu major, Cluj, pt. nenorociți	10.—
Colecta: Augustin Dima, Hunedoara pt. nenorociți	40.—	Teodor Susan, Treuton, America, pt. nenor	10.—
Ioan Meșotă, Ioan Arginteanu și Aurel Stefanovici București pt. inundați	4.25	Dr. Marius Sturza medic, Viena pt. nenor.	20.—
Colecta: Chichernea Nicolae, America	134.—	Barbul Gavrilă, America pt. nenor.	20.—
Nicolae Pascu, comerciant, Dridisch pt. inundați	2.—	Despărt. Gârboi al Asociațiunei pt. nenor.	59.—
Simion Buda, Pâncota, pt. nenorociți	20.—	E. Enacoviciu, Botoșani pt. a se distribui sătenilor nenor. din Oarda de jos	94.—
Lucreția Muntean, Sebeșul-mare pt. nenorociți	5.—	Colecta: Teodor Bucurescu, Comloșul-mare pentru inund.	46.—
Colecta: Valeriu Judele paroh, Mărgineni pt. nenorociți	32.20	Dr. Victor Fodor medic, Șercaia pt. inund.	20.—
Colecta: Ioan Romontău și Simion Todea econoi,	31.92	Dumitru Fântână, Chauce-Mont (America) pentru nenorociți	9.60
Procopiu Bentia inv. Hurez pt. nenorociți	7.80	Colecta: Gheorghe Muntean inv., Mășca pt. nenor.	61.30
Oficiul parohial gr. cat. Bicz pt. inundați	13.20	Remus Bortos inv. Kevevára pt. nenor.	10.—
Casa bisericeii gr. or. Hóltövény. pt. nenor.	10.—	Despărt. pedagogilor din Arad pt. nenorociți	5.23
Colectă dela prot. inv. comitetul și parohia Hălchiu	26.—	Colecta oficiului parohial greco-cat. Chendrea pentru nenorociți	12.—
Colecta: Constantin Lucaciu, Dorolți pt. nenorociți	25.—	Suma totală deponată: Cor. 10.297.60	
Colonel Silviu de Herbay și soția, Viena	20.—		
Ignatie Popovici măcelar, Biserica-Albă pt. nenor. din Cebza și Macedonia	5.—		
Ioan Tath, Budapesta	3.—		
Oficiul parohial ort. rom. Pecica-rom.	35.—		
Colecta Vasiliu Pogăciaș, Sat-Șugatag pt. inundați	60.—		
Colecta: Alexandru Marcușiu par. Marginea pentru inundați	36.—		
Georgiu Ciupe preot, Baba pt. nen. din Soln.-Dob.	4.—		
Primăria Comunei, Oltfelsesebes, pt. inund.	40.—		
Emanuil C. Ispirescu Gh. Cotenescu și Casieria parohiei bisericești Contești, Stoiești (Muscel)	5.66		

Arad, la 4 Iunie 1913.

Administrația ziarului „ROMÂNUL” Arad.
VASILIE GOLDIȘ

Institut de curățire chimică
și vopsitoare de haine pentru
femei și bărbați. Curățire de
pene de struț și boauri. ≡≡≡

Knapp Sándor
Institut de vopsitorie, și curățire chimică spălătorie cu aburi
ARAD. (Ka 429-59)
Institut de primire: colțul str. Weitzer János
(Vis-a vis de poșta centrală)
Stabiliment: Magyar-utca numărul 22

Spălătorie și călcare de gu-
lere și manșete. Comandele
din provincă se execută con-
ștințios și prompt. ≡≡≡

„Vulkán” fântâni cu lanț

recunoscute ca cele mai ex-
celente dintre toate fabricațiile
de acest fel de până acum.

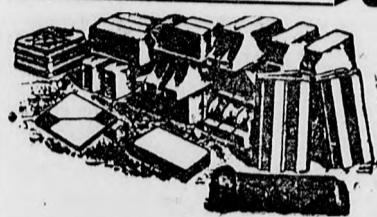
De vânzare exclusiv la fabricantul

IOSIF MARKUCZ

atelier industrial de lăcătușerie

Oradea-mare (Nagyvárad), strada Academiei n-rul 1.

:: Catalog de prețuri franco. ::

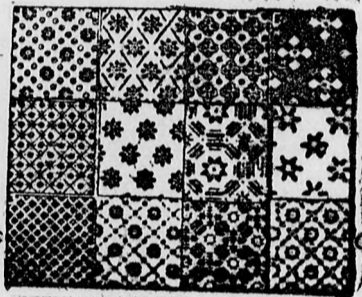

(Bo 423—)

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și in-
treprindere de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár.)

Execută: padințări de
terazzo, — granit, — mo-
zaic, — beton, — cheramit
și — mozaic: precum și
canale de beton și funda-
mente pentru mașini,
lucrări de ciment și beton,
iesle, fântâni artesiane și
basenuri, poduri etc. cu prețuri
moderate; serviciu prompt.

Cine voește să cumpere
INCĂLĂȚĂMINTE

fabricate în țară într'adevăr fine, comode,
elegante și durabile acela să cumpere cu
încredere dela

IOAN VUIA, Sătmar

(SĂTMAR) Deák-tér.

— (În casa lui Keresztes András). —

Ține în magazinul său de ghete bogat asortat numai ghete și cio-
boate pregătite în țară din piele fină veritabilă cu prețuri foarte
moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința execu-
țiunii dragălașe sunt neîntrecute. — La dorință se pregătesc toffelul
de ghete și cioboate după măsură.

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima ca-
litate, cu marca Sa-
lamander, pentru
domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special **WEINBERGER JANOS**

Ve 847—156 magazin de ghete

ARAD

bulev. Andrassy nr. 20

TIMIȘOARA

(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

„REMEK”

mașină brevetată
combinată pentru

curățitul și măcinatul cerealelor.

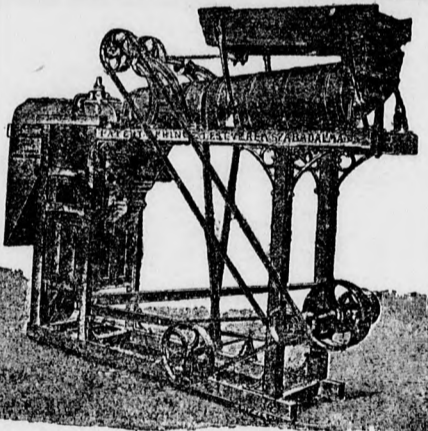
Cea mai perfectă mașină de curățit,
care să nu lipsească nici unei mori
::: de vamă. :::

Cu prospecte servește cu plăcere singurii fabricanți

PRINZ TESTVÉREK,

turnătorie de Mor, fabrică de mașini și construcție de mori,

SĂTMAR — (Szatmár).

Brevet ung. nr. 56018.

Pi 891—60

Expediez cu garanță

ultoi de viță de vie

din renumitul soi *Delavare, negru, multiplu*,
cari nu mai trebuie stropiți, produce rod în
fiecare an, liber de orice fel de boale de stru-
guri; vițe netede și cu rădăcini, din patrie și
::: americane, de 2—3—4 ani. :::

Trandafiri și altele de vânzare la

Páska Demeter,

viicultor diplomat și proprietar de vii,

ORADEA-MARE — (Nagyvárad).

==== Catalog de prețuri gratis. ====

Pa 917

(Ba 147—104)

Cele mai bune
oroloage
cele mai solide și cele mai moderne
juvaericeale

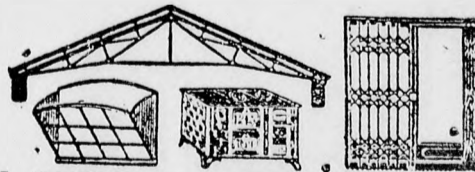
atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă che-
zășie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea
mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notă: că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare
la siarul „Românul” (adevă scriu că a cetit anușul în „Românul”). Cores-
pondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Ilie Bura

lăcătuș artistic și pentru zidiri.

BISERICA-ALBĂ str. Orșova nr. 4 (casa proprie).

Primește ori-ce lucrări de bransa aceasta
precum: strângerea cu fier a zidurilor, pre-
gătirea de porți și garduri de fier, bal-
coane, trepti, îngrădituri de morminte, că-
mine și cuptoare etc. executate artistic și
prompt. Primește totodată spre efectuare
toffelul de reparatari atingătoare în bransa
aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu
punctual. (Bu 110—60)

Dacă suferi în dureri de stomac!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA” (purgativul de fier) a lui SÁNDOR,

care curățește stomacul și intestinele de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedică incuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârciuri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 250 fil., 12 sticle 5 coroane. Efectul purgativei de fier „LAXA” va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul” balsam de stomac a lui SÁNDOR

„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soi de morburii de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 120 fileri.

Originalul „LAXA” și „REGENOLUL” se poate afla la preparatorul original:

SÁNDOR ZOLTÁN
farmacist în Erdőszyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL” la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572—)

E rușinos și scandalos

să umbli cu ghetele murdare când ghetele curățite cu nou inventata cremă Ferbol în decurs de 5 minute devin ca și noi. De vânzare în orice culoare. Prețul unui tub 60 fil. Primim ghetespro vopsire, 1 pereche 60 fil. În decurs de 3 ore sunt gata. Sa 921

Toeuri de gumă: „Palma”, „Para”, „The Star”, precum și șireturi pentru ghetes și creme cu prețuri foarte ieftine. Prețuri fixe.

Fiți atenți la firmă!

Sándor Dezső magazin de ghetes

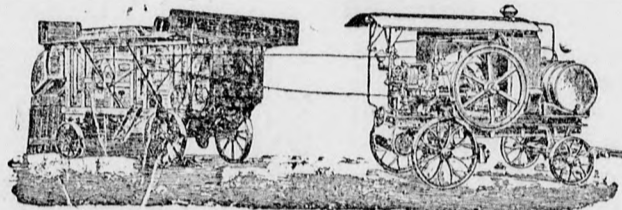
ARAD, strada Deák Ferencz numărul 8.

INȘTIINȚARE! Aducem la cunoștința domnilor propriet. economi, că pentru sezonul trierului

suntem în pozițiunea să putem expedia imediat 8 garnituri de 4 HP. pentru imblătit cu vaporii, 6 garnituri de 6 HP. și 6 garnituri de 8 HP., precum și mai multe garnituri de imblătit cu benzină și motoare foarte ieftine și pe lângă plăți favorabile în rate de fabrică. Avem în depozit mai multe garnituri uzate.

„ Schimbăm garnituri. ”

Bu 1189

FRĂȚII BURZA prăvălie de mașini econ. și ferărie, reprezent. cerc. ai fabr. de mașini Schlick și Nicholson.
ARAD, PIATA BOROS-BÉNI NUMĂRUL 1.

Prăvălie nouă!

Szántó Mór és Tsa

magazin de haine pentru bărbați, băieți și copii

ARAD, palatul teatrului.

Sa 1708

PRĂVĂLIE NOUĂ!

Prețuri fixe:

Mare asortiment de
Noutăți de primăvară,
Haine ocazionale,
Haine pentru turiști și pentru sport,
Pardesiuri moderne, pantaloni și
haine pentru copii,
precum și surtuțe impermeabile de gumă.

Prețuri fixe!

PRĂVĂLIE NOUĂ!

Rugăm a ne cerceta saloanele noastre, fără obligamentul de cumpărare.

Prăvălie nouă!

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” ARAD.